

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 17.12.2002
COM(2002) 755 definitief

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

Modernisering van het boekhoudsysteem van de Europese Gemeenschappen

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
Waarom maatregelen?	4
Het juridische kader	4
Internationale boekhoudkundige veranderingen bij de overheid	5
Boekhoudkundige veranderingen in de Europese Gemeenschappen.....	5
Het huidige informatiesysteem.....	6
Doel van deze mededeling	6
I. DEEL I: HET BOEKHOUDKUNDIG KADER	7
I.1. Huidige situatie	7
I.2. Noodzakelijke ontwikkelingen.....	8
I.3. Situatie in de lidstaten	9
I.4. Toekomstig systeem.....	10
I.4.1. Duaal systeem	10
I.4.2. Gebruik van bestaande normen: IPSAS	11
I.5. Maatregelen.....	12
I.5.1. Ontwikkeling van het nieuwe boekhoudkader	12
I.5.2. Integratie van boekhoudkundige gegevens	17
I.5.3. Organisatie van de interne controle van boekhoudkundige gegevens	23
I.5.4. Opleiding en bewustmaking van alle betrokkenen	26
II. DEEL II : IT-SYSTEEM	29
II.1. Huidige stand van zaken	29
II.1.1. Beschrijving van het huidige systeem.....	29
II.1.2. De noodzaak om een functie voor boekhouding op transactiebasis te creëren.....	30
II.1.3. De consistentie tussen subsystemen.....	30
II.1.4. Beheersfunctie.....	31
II.1.5. Kosten van het huidige systeem.....	31
II.2. Situatie in de lidstaten	31
II.3. Opties voor de toekomst	32
II.3.1. Optie 1: blijven gebruikmaken van het huidige systeem	34
II.3.2. Optie 2: Eén standaardpakket.....	34

II.3.3.	Optie 3: Een nieuw geïntegreerd systeem.....	35
II.3.4.	Interoperabiliteit van systemen	37
II.3.5.	Evaluatie van de systeemopties.....	39
II.4.	Te nemen maatregelen	42
II.4.1.	Verbetering van het bestaande systeem	42
II.4.2.	Ontwikkeling van het nieuwe systeem.....	43
II.4.3.	Tijdschema	44
III.	DEEL III: PROJECTBEHEER.....	45
III.1.	Projectorganisatie.....	45
III.2.	Projectmiddelen	47
III.3.	Tijdschema	49
	CONCLUSIE	54
	<u>BIJLAGE A</u> : INTERNATIONALE STANDAARDEN VOOR JAARREKENINGEN IN DE OVERHEIDSSECTOR (PUBLIC SECTOR ACCOUNTING STANDARDS – IPSAS)	55
	<u>BIJLAGE B</u> : INVENTARIS	60
	<u>BIJLAGE C</u> : Antwoord van de Commissie op de opmerkingen van de Rekenkamer	61
	<u>BIJLAGE D</u> : Acties met het oog op de modernisering van het boekhoudkader	66

INLEIDING

Waarom maatregelen?

Sinds de goedkeuring van het Witboek over de hervorming in maart 2000 heeft de Commissie grote verbetering aangebracht in haar financiële beheers- en controlesystemen. Om de hervormingsdoelstellingen te verwezenlijken zijn nog verdere maatregelen nodig, in het bijzonder op het gebied van de boekhouding, die volgens het herziene Financieel Reglement in 2005 op transactiebasis moet worden gevoerd. Daardoor is de Commissie gedwongen haar informatiesystemen grondig aan te passen en moet er een geïntegreerd computersysteem worden ontwikkeld om aan de nieuwe voorschriften te kunnen voldoen. De Commissie is zich ervan bewust dat zo'n omvangrijk en ingewikkeld project aanzienlijke problemen met zich brengt. De beheersing van deze problemen zal dan ook op zichzelf een onderdeel zijn van het proces.

Goed projectbeheer staat of valt met een goede planning. Deze mededeling legt de basis voor een duidelijk en uitgesproken inzicht in de doelstellingen en waar mogelijk in de manier waarop die in het project zullen worden verwezenlijkt, de resultaten, de tijdschema's, de projectbeheersaspecten en de rapportagetrajecten.

De Rekenkamer heeft in haar jaarverslag over het begrotingsjaar 2001 opgemerkt dat ondanks het feit dat de rekeningen een getrouwe weergave vormen van de ontvangsten en uitgaven en van de financiële situatie van de Gemeenschappen, "de diensten van de Commissie dringend ingrijpende maatregelen moeten treffen om de risico's als gevolg van de gebreken van de administratieve organisatie te ondervangen (zie de paragrafen 9.6-9.8)". Het is daarbij van belang dat de kritiek van de Kamer hoofdzakelijk betrekking heeft op de algemene boekhouding, en slechts in mindere mate op de begrotingsboekhouding.

De Commissie heeft toegezegd het boekhoudsysteem te verbeteren en te moderniseren. In haar antwoord op de punten 9.7-9.8 erkent de Commissie "de nog bestaande boekhoudproblemen die door de Kamer worden genoemd. De boekhouding dient dringend te worden hervormd. De Commissie is sterk voor modernisering van het boekhoudsysteem. Eind 2002 zal zij een besluit nemen over de ontwikkelingsmogelijkheden, het voorgestelde tijdschema van tenuitvoerlegging en de geraamde kosten en toewijzing van middelen. Daar het nieuwe Financieel Reglement voorziet in een boekhouding op transactiebasis tegen 2005, zijn dringende en verreikende maatregelen nodig opdat de vereiste regels en procedures kunnen worden ingevoerd."

Het juridische kader

De verplichtingen van de Commissie op het gebied van de boekhouding vloeien rechtstreeks voort uit het EG-Verdrag. Artikel 275 bepaalt: "De Commissie legt elk jaar aan de Raad en aan het Europees Parlement de rekeningen over het afgelopen begrotingsjaar voor welke betrekking hebben op de uitvoering van de begroting. Bovendien doet zij hun een financiële balans van de activa en passiva van de Gemeenschap toekomen." Deze bepalingen zijn bijzonder belangrijk, omdat de Raad en het Europees Parlement de rekeningen en de financiële balans genoemd in artikel 275, en

het jaarverslag van de Rekenkamer moeten onderzoeken in het kader van de kwijtingsprocedure (artikel 276).

De basis voor het nieuwe boekhoudsysteem is neergelegd in artikel 125 van het nieuwe Financieel Reglement: "Volgens het beginsel van de periodetoerekening worden in de financiële staten de lasten en baten van het begrotingsjaar opgenomen, ongeacht de datum van betaling of inning." Krachtens artikel 181 zullen deze bepalingen "geleidelijk ...[worden] toegepast om ten volle effect te sorteren voor het begrotingsjaar 2005".

Internationale boekhoudkundige veranderingen bij de overheid

Evenmin als de meeste andere boekhoudsystemen in de overheidssector, is het systeem van de Gemeenschap ontworpen voor een boekhouding volgens het periodetoerekeningsbeginsel. Met de nieuwe regels sluit de Commissie zich echter aan bij de groep regeringen en overheidsinstellingen die ingrijpende maatregelen hebben genomen om hun boekhoudmethoden te verbeteren.

De afgelopen jaren is de modernisering van het overheidsmanagement een belangrijk punt geworden. De overheidsboekhouding, die meestal is gericht op het boeken van betalingen en ontvangsten, moet aan de ene kant een nuttig managementinstrument worden en aan de andere kant meer inzicht verschaffen in en een betrouwbaarder beeld geven van de financiële situatie van de regering of de overheidsorganisatie.

De Commissie is niet de enige die overschakelt op algemeen aanvaarde uitgangspunten van een boekhouding op transactiebasis. Vele ontwikkelde landen maken hetzelfde proces door en zijn, daartoe aangemoedigd door internationale instanties en organisaties zoals de OESO en de IFAC¹, de afgelopen jaren bezig geweest hun boekhoudsysteem te moderniseren, waarbij zij overschakelen van een systeem op kasbasis naar een systeem op transactiebasis.

Uit de ervaringen in de lidstaten blijkt dat de hervorming van de overheidsboekhouding een zeer ingrijpende operatie is, niet alleen omdat nieuwe werkwijzen moeten worden ingevoerd die voor de betrokken personen grote veranderingen meebrengen, maar ook vanwege de financiële middelen die ervoor nodig zijn.

Boekhoudkundige veranderingen in de Europese Gemeenschappen

Ook de Commissie heeft zich bij deze internationale boekhoudkundige hervorming aangesloten en een paar jaar geleden besloten van een boekhoudsysteem dat puur een registratie is van begrotingsuitgaven en ontvangsten (boekhouding op kasbasis), over te stappen op een boekhoudsysteem op transactiebasis, teneinde een vollediger beeld te schetsen van de financiële situatie van de Gemeenschappen, waarbij een overzicht wordt gegeven van alle activa en passiva en van alle uitgaven en ontvangsten van het begrotingsjaar.

In 2000 heeft de Commissie een meerjarenplan voor de modernisering van de boekhouding opgesteld, met de volgende onderdelen:

---

¹ IFAC: de internationale federatie van accountants (International Federation of Accountants).

- een door deskundigen inzake overheidsboekhouding verrichte studie naar de opstelling en presentatie van de rekeningen van de EU, die half juni 2000 is voltooid;
- een actieplan voor de modernisering (juni 2001), dat werd besproken met de Rekenkamer. De Rekenkamer heeft het document gunstig onthaald.
- beperkte invoering van het periodetoerekeningsbeginsel in de jaarrekening en berekening van het economisch resultaat sinds 2000, wat "een vooruitgang [is] die aansluit bij de internationaal gesignaleerde ontwikkelingen in de publieke sector"², en goedkeuring van een handleiding voor boekhouding en consolidatie voor alle instellingen;
- het analyseren van de ervaringen van verschillende lidstaten (Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Zweden, Spanje, Nederland);
- goedkeuring van het nieuwe Financieel Reglement, en daarmee verdere invoering van een boekhouding op transactiebasis;
- op 24 juli 2002 heeft het Commissielid dat belast is met begrotingszaken een mededeling aan de Commissie (SEC(2002)853) ingediend waarin een overzicht wordt gegeven van de werkzaamheden in verband met de modernisering van het boekhoudkader en het informatiesysteem.

Het huidige informatiesysteem

De Commissie kent een ingewikkeld centraal financieel beheers- en boekhoudsysteem met drie verschillende onderling gekoppelde systemen, die elk afzonderlijk verbonden zijn met de sectorale systemen van de ordonnateursdiensten die in de eerste plaats zijn afgestemd op de sectorale beheersbehoeften. Het systeem beantwoordt niet aan de vereisten van het nieuwe Financieel Reglement, omdat het niet is ontwikkeld voor de verwerking van gegevens op transactiebasis, die volgens de nieuwe voorschriften vanaf 2005 centraal zullen staan.

Er wordt nadrukkelijk op gewezen dat eerst de boekhoudregels moeten worden vastgesteld, en dat op basis daarvan het informatiesysteem vorm zal krijgen.

Doel van deze mededeling

De stappen die in de mededeling van 24 juli 2002 zijn geschetst, vormen de bouwstenen voor de overstap van een systeem op kasbasis naar een geïntegreerd boekhoudsysteem op transactiebasis, dat volgens het Financieel Reglement vanaf 2005 moet worden toegepast.

De Commissie is zich ervan bewust dat in het kader van het normale projectbeheer nog verdere analyse en evaluatie nodig zijn.

De doelstelling van deze mededeling is tweeledig:

---

² Rekenkamer - Jaarverslag over het begrotingsjaar 2000 (2001/C 359/01) - 9.36

- een gedetailleerd voorstel goedkeuren om de Commissie in staat te stellen een boekhoudkader vast te stellen, met name betreffende de toepassing van algemeen aanvaarde beginselen van het boekhouden op transactiebasis;
- een overzicht bieden van de maatregelen die moeten worden genomen op het gebied van projectorganisatie, middelen en de timing van de werkzaamheden om een geïntegreerd computersysteem te ontwikkelen. De verschillende mogelijkheden worden uitvoerig behandeld, waarbij wordt aangegeven welke optie de voorkeur geniet.

Het is de bedoeling begin 2003 te beginnen met de ontwikkeling van het boekhoudkader en het informatiesysteem, en in 2004 met de test- en uitvoeringsfase.

I. DEEL I: HET BOEKHOUDKUNDIG KADER

I.1. Huidige situatie

De boekhouding van de Commissie wordt gevoerd overeenkomstig het Financieel Reglement van 21 december 1977³.

De boekhouding bestaat uit de begrotingsrekeningen en de algemene rekeningen. De begrotingsboekhouding geeft een nauwkeurig beeld van de uitvoering van de jaarlijkse begroting. De begrotingsboekhouding is een aangepaste vorm van een boekhouding op kasbasis (met overdrachten). Het begrotingsresultaat wordt berekend op basis van de daadwerkelijk uitgegeven en geïnde bedragen (inclusief overdrachten).

Via jaarlijkse aanpassingen heeft de Commissie al een aantal aspecten van een boekhouding op transactiebasis ingevoerd bij de presentatie van de jaarrekening. Deze hebben voornamelijk betrekking op vaste activa (verwervingen, vervreemdingen, onttrekkingen), voorraden, schulden, leningen, aandelenbezit, waardeverminderingen, voorzieningen en afschrijvingen. Op basis daarvan kan het economisch resultaat worden berekend.

Het economisch resultaat is bedoeld om het verband te leggen tussen de begrotingsboekhouding op kasbasis en de algemene boekhouding, die steeds meer op transactiebasis wordt gevoerd. Het laat zien welk effect uitgaven en ontvangsten van buiten de begrotingsboekhouding hebben op de balans.

Niet alle informatie die wordt gebruikt bij het opstellen van een balans op transactiebasis is echter direct terug te vinden in de boekhoudposten, maar komt van buiten de boekhouding en wordt op basis van de handleiding voor boekhouding en consolidatie aan DG Begroting verstrekt door de andere DG's van de Commissie. Om de volledigheid en de betrouwbaarheid te waarborgen is het verzamelen van al deze informatie aan de bron, binnen de DG's, een prioriteit.

In haar meest recente jaarverslagen heeft de Rekenkamer met nadruk gewezen op de inspanningen van de Commissie om het boekhoudsysteem te verbeteren, maar zij heeft er

---

³ In combinatie met de uitvoeringsvoorschriften, de verordening inzake niet-financiële vaste activa en de handleiding voor boekhouding en consolidatie.

ook op aangedrongen verdere maatregelen te nemen en een geïntegreerd boekhoudkader vast te stellen, dat voldoet aan de internationale boekhoudnormen.

I.2. Noodzakelijke ontwikkelingen

Het nieuwe boekhoudkader en -systeem moeten in de eerste plaats financiële informatie verstrekken die nuttig is voor de betrokken partijen en de Commissie de beschikking geven over betere beheersinstrumenten.

De belangrijkste gebruikers van de financiële staten van de Europese Gemeenschappen zijn:

- **Interne gebruikers:** het hogere management en ordonnateursdiensten moeten toegang hebben tot uitvoerige interne financiële verslagen als besluitvormingsinstrument, om het beheer van projecten te verbeteren en interne controles te verrichten.
- **Externe gebruikers:** het Europees Parlement, de Raad, de Rekenkamer, het publiek en andere gebruikers, zoals regeringen, ratingbureaus, economische, politieke en financiële analisten, waaronder de media.

Als groep verwachten gebruikers dat de financiële verslaggeving de concrete vertaling is van de verantwoordingsplicht van de Europese Gemeenschap ten aanzien van de financiële zaken en middelen die aan haar zijn toevertrouwd, en dat zij daarin informatie vinden die zij kunnen gebruiken om economische beslissingen te nemen.

Het nut van de financiële verslagen voor de gebruikers hangt af van de kwaliteit van de informatie in deze verslagen. De basisbeginselen zijn: begrijpelijkheid, relevantie, relatief belang (materialiteit), betrouwbaarheid, getrouwe weergave, economische realiteit belangrijker dan juridische vorm, onpartijdigheid, voorzichtigheid, volledigheid, vergelijkbaarheid en tijdigheid.

Een boekhouding op kasbasis levert informatie op die aan bepaalde doelstellingen van financiële verslaggeving beantwoordt. Het is echter niet de meest informatieve vorm van financiële informatieverstrekking. Bij een boekhouding op kasbasis hoeven de uitgaven en ontvangsten van een bepaalde periode niet met elkaar in overeenstemming te zijn en worden de kapitaaluitgaven in hun geheel geboekt in het jaar waarin de kapitaalverwerving of -vervreemding plaatsvindt. In een dergelijke boekhouding is ook geen kader aanwezig voor de boeking van activa en passiva.

Een boekhouding op transactiebasis⁴ verschaft de gebruikers financiële informatie over bijvoorbeeld de middelen die door de verslaggevende instantie worden beheerd, de kosten van de activiteiten (kosten van levering van goederen en diensten), meer kasstroomgegevens en andere financiële informatie die nuttig is voor het beoordelen van de financiële positie en de veranderingen daarin, en voor het beantwoorden van de vraag

---

⁴ Volgens het periodetoerekeningsbeginsel worden transacties en andere gebeurtenissen opgenomen wanneer zij zich voordoen (en niet wanneer geldmiddelen of kasequivalenten worden ontvangen of betaald). Transacties en andere gebeurtenissen worden dus in de boekhouding opgenomen en in de jaarrekening gerapporteerd van de periode waarop zij betrekking hebben. In een boekhouding op transactiebasis wordt uitgegaan van activa, passiva, ontvangsten en uitgaven. (IPSAS 1).

of de verslaggevende instantie economisch en doeltreffend opereert. Gebruikers kunnen op basis van de financiële verslaggeving nagaan of de Commissie de middelen goed beheert, of de wetgeving wordt nageleefd en hoe de financiële positie van de EG eruitziet.

Bij een boekhouding op transactiebasis moeten organisaties volledige overzichten van activa en passiva bijhouden en tevens vaststellen welke transacties buiten de balanstelling vallen en deze vervolgens boeken. Om de Commissie in staat te stellen aan haar verplichtingen volgens de uitgangspunten en de normen van het periodetoerekeningsbeginsel te voldoen, zal moeten worden vastgesteld welke activa en passiva in de balanstelling moeten worden opgenomen.

Om te zorgen voor een betrouwbare financiële informatieverstrekking, zal het boekhoudkader op verschillende punten veranderen. Daarbij gaat het met name om:

- de invoering van algemeen aanvaarde beginselen voor een boekhouding op transactiebasis;
- de ontwikkeling van een geïntegreerd boekhoudsysteem waarin alle informatie is opgenomen die nodig is om de rekeningen op te stellen op transactiebasis (zie deel II van deze mededeling);
- de ontwikkeling van een algemeen boekhoudsysteem op transactiebasis en handhaving van een begrotingsboekhouding op kasbasis;
- de invoering van boekhoudmethoden en waarderingsregels waarin de boekhoudbeginselen nader worden uitgewerkt;
- de verbetering van de jaarrekening zodat die een goed beeld geeft van de financiële situatie van de activa en passiva, de uitvoering van de begroting, het resultaat en de kasstroom;
- de uitbreiding van de consolidatie.

I.3. Situatie in de lidstaten

Traditioneel wordt de overheidsboekhouding gevoerd op kasbasis. Tot voor kort zag het er niet naar uit dat daar verandering in zou komen, totdat governance en New Public Management (NPM) ingang vonden in de OESO-landen.

Dit heeft geleid tot een breed scala van veranderingen, zoals resultaatcontrole in plaats van inputcontrole, prestatiebeoordeling, deconcentratie, outsourcing, meer eigen verantwoordelijkheid voor werknemers en boekhouding op transactiebasis. Deze nieuwe benadering wordt gesteund door internationale organisaties zoals de International federation of accountants (IFAC), de Wereldbank en de OESO.

Verschillende lidstaten van de EU zijn begonnen hun financiële staten op te stellen volgens het periodetoerekeningsbeginsel. Zij doen dat echter niet allemaal in hetzelfde tempo en er zijn ook nog overheden, zoals in Duitsland of Denemarken, die hun jaarrekening op kasbasis opstellen. In de meeste lidstaten wordt geen algemene geconsolideerde jaarrekening van de overheid opgesteld. Zelfs het Verenigd Koninkrijk, een van de verst gevorderde landen, heeft het periodetoerekeningsbeginsel pas in het

financiële jaar 2000/2001 ingevoerd en het zal pas in 2005/2006 een geconsolideerde jaarrekening opstellen.

Ook de manier waarop de lidstaten overschakelen op het periodetoerekeningsbeginsel varieert. In sommige lidstaten, zoals het VK, Nederland en Zweden, is eerst de jaarrekening op transactiebasis opgesteld, en pas in tweede instantie ook de begroting. In andere lidstaten, zoals Frankrijk en Spanje, is besloten het periodetoerekeningsbeginsel alleen in te voeren voor de jaarrekening, terwijl voor de begroting het kasbeginsel gehandhaafd wordt.

Uit een studie van de IFAC⁵ blijkt dat het tijdsbestek dat de hervorming in beslag neemt, van rechtsgebied tot rechtsgebied verschilt, afhankelijk van de beschikbare middelen en de politieke bereidheid. De hervormingsperiode kan kort zijn (een tot drie jaar), middellang (vier tot zes jaar) of lang (meer dan zes jaar). In het VK, waar de nodige middelen beschikbaar waren en de politieke bereidheid groot was, duurde het zes jaar voordat de meeste overheidsrekeningen op transactiebasis werden gevoerd. Volgens het verslag van het National Audit Office van het Verenigd Koninkrijk van maart 2002 doen zich bij sommige rekeningen nog steeds problemen voor.

Een onderzoek van de OESO uit 2002⁶ heeft aangetoond dat slechts drie EU-lidstaten alle financiële staten van de overheid op transactiebasis opstellen. Wanneer ook naar de financiële staten van diensten en bureaus wordt gekeken, komen daar nog 3 lidstaten bij. Slechts zes van de vijftien lidstaten voeren dus op een of ander niveau een volledige boekhouding op transactiebasis.

I.4. Toekomstig systeem

In de toekomst zal een duaal systeem worden gebruikt en zullen de IPSAS-standaarden worden toegepast.

I.4.1. Duaal systeem

Bij de overstap naar een boekhouding op transactiebasis doen zich twee mogelijkheden voor:

- het periodetoerekeningsbeginsel wordt zowel voor de begrotingsboekhouding als voor de algemene boekhouding toegepast, waarbij het begrotingssaldo overeenkomt met het verschil tussen de in het begrotingsjaar vastgestelde rechten en de in hetzelfde begrotingsjaar vastgestelde verplichtingen, ongeacht de bedragen die daadwerkelijk zijn uitgegeven of ontvangen. Dat is niet de structuur die wordt beschreven in het Financieel Reglement.
- of het periodetoerekeningsbeginsel wordt alleen toegepast in de algemene boekhouding, terwijl voor de uitvoering van de begroting het kasbeginsel blijft gelden, zodat een "**duaal**" systeem ontstaat.

---

⁵ Studie van de commissie voor de overheidssector (Public Sector Committee, PSC) van de IFAC van 14 april 2002.

⁶ PUMA/SBO (2001) 3/ ANN2. OESO Public Management Service. Budgeting management database van de OESO.

In het nieuwe Financieel Reglement wordt een boekhoudkader vastgesteld op basis van zo'n "dual" systeem. In het duale systeem gelden voor de uitvoering van de begroting andere beginselen (betalingen en ontvangsten) dan voor de algemene boekhouding (transacties).

In dit systeem:

- moet worden vastgesteld op welk moment een boekhoudkundige gebeurtenis moet worden geregistreerd in de verschillende financiële verslagen;
- moet afstemming plaatsvinden tussen begrotingsuitvoering en resultaat;
- moeten de financiële staten die zijn opgesteld volgens het transactiebeginsel worden vergeleken met de staten die zijn gebaseerd op het kasbeginsel.

I.4.2. Gebruik van bestaande normen: IPSAS

In artikel 133 van het nieuwe Financieel Reglement is bepaald dat de rekenplichtige van de Commissie de boekhoudregels en -methoden vaststelt op basis van de internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector, maar dat hij daarvan mag afwijken wanneer de bijzondere aard van de activiteiten van de Gemeenschappen dat wettigt.

De rekenplichtige van de Commissie is dan ook voornemens de jaarrekening op te stellen en te publiceren overeenkomstig de internationale standaarden voor jaarrekeningen in de overheidssector (International Public Sector Accounting Standards, IPSAS, zie bijlage A), die zijn afgeleid van de internationale standaarden voor jaarrekeningen (International Accounting Standards, IAS)⁷, en die worden uitgebracht door de commissie voor de overheidssector (PSC) van de IFAC (de internationale overkoepelende organisatie van nationale beroepsorganisaties voor accountants, met leden in 114 landen, die 2 miljoen accountants vertegenwoordigen).

De PSC is de vaste commissie die de behoeften van degenen die zich bezighouden met financiële verslaggeving, boekhouding en boekhoudcontroles in de overheidssector, wereldwijd coördineert teneinde een basisset standaarden voor jaarrekeningen voor de overheidssector te ontwikkelen. De IPSAS worden van wezenlijk belang geacht voor initiatieven die erop gericht zijn de transparantie van en de verantwoording door overheden te verbeteren. De PSC heeft er bij bureaus en overheidsinstanties sterk op aangedrongen de IPSAS in te voeren en actief deel te nemen aan de ontwikkeling daarvan, in het kader van een wereldwijd convergentie- en harmonisatieproces.

Het belang van de IAS blijkt uit Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen. Krachtens deze verordening moeten beursgenoteerde

---

⁷ De IAS worden uitgebracht door de International Accounting Standards Board (IASB). IASB is een onafhankelijke, particulier gefinancierde standaardbepaler, die ernaar streeft in het algemeen belang een enkele set van begrijpelijke en afdwingbare algemene standaarden voor jaarrekeningen te ontwikkelen die leiden tot transparante en vergelijkbare informatie in jaarrekeningen voor algemene doeleinden. De Board werkt samen met nationale instanties voor standaarden voor jaarrekeningen om deze standaarden wereldwijd op elkaar af te stemmen. Alle leden van de IFAC zijn lid van de IASB.

ondernemingen in de EU vanaf 2005 hun geconsolideerde jaarrekening opstellen volgens de IAS.

De Commissie is zich er echter van bewust dat de IPSAS-standaarden moeten worden aangepast en in sommige opzichten moeten worden aangevuld om een kader van boekhoudbeginselen tot stand te brengen dat geschikt is voor de Europese Gemeenschap. De boekhoudkundige gebeurtenissen waarvoor nog geen IPSAS is ontwikkeld, zullen worden gerapporteerd volgens de IAS.

I.5. Maatregelen

I.5.1. Ontwikkeling van het nieuwe boekhoudkader

I.5.1.1. Vaststelling van de door de Europese Gemeenschappen toe te passen standaarden voor jaarrekeningen

De IPSAS bevatten de voorschriften voor boekhouding en financiële verslaggeving door de overheid en overheidsorganisaties. Niet alle IPSAS zijn echter toepasbaar op de specifieke situatie van de Gemeenschappen. Er zijn momenteel 20 IPSAS⁸, en er worden er binnenkort nog twee verwacht, die betrekking hebben op een breed scala van onderwerpen op het gebied van boekhouding en financiële verslaggeving. De eerste IPSAS werd goedgekeurd in mei 2000, de laatste in oktober 2002.

Zowel de IPSAS als de IAS hebben vaak betrekking op zeer technische termen en begrippen. Zij zijn niet bedoeld als "handleiding voor de boekhouding", met regels en verklaringen die op elke afzonderlijke boekhoudkundige transactie of gebeurtenis in een DG van toepassing zijn, maar als algemeen richtsnoer en als conceptueel kader.

Op basis van de standaarden zullen de grondslagen voor elk soort transactie worden vastgesteld. Daarvoor is het nodig:

- te bepalen wie verantwoordelijk is (de diensten van de rekenplichtige, in overleg met de andere instellingen en organen) voor de ontwikkeling en de herziening van de grondslagen voordat ze definitief worden goedgekeurd. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor het comité voor de standaarden voor de jaarrekening (punt I.5.1.2.);
- tijdschema's voor ontwikkeling en goedkeuring vast te stellen;
- te bepalen welke erkende standaarden kunnen worden gevolgd. Indien er geen IPSAS is over een bepaald onderwerp, moet een andere norm worden gehanteerd;
- een volledige set grondslagen voor intern gebruik te ontwikkelen, en wel door:
  - te bepalen voor welke transacties en saldi grondslagen nodig zijn, zowel voor de consoliderende als voor de geconsolideerde instanties;
  - te bepalen in welke mate een toelichting op de grondslagen nodig is. Een minimale toelichting volstaat voor werknemers die vertrouwd zijn met een boekhouding op transactiebasis en met de toegepaste standaarden. Een

---

⁸ IPSAS normen in bijlage

uitvoerige toelichting omvat een overzicht van de belangrijkste vereisten van een standaard en voorbeelden van de toepassing van die standaard op bepaalde transacties;

- de bestaande grondslagen te herzien om na te gaan of zij nog voldoen bij het nieuwe boekhoudbeginsel;
  - de desbetreffende standaarden voor jaarrekeningen of andere erkende richtsnoeren toe te passen op specifieke boekhoudkundige transacties en gebeurtenissen.
- richtsnoeren en informatie over de toepassing van de grondslagen te ontwikkelen.

Gevolgen voor de DG's

De toe te passen standaarden zullen worden vastgesteld en geschreven door de diensten van de rekenplichtige.

De DG's zullen zich de standaarden voor de jaarrekening volledig eigen moeten maken, om ervoor te zorgen dat ze correct worden toegepast.

I.5.1.2. Oprichting van een comité Standaarden voor de jaarrekening.

In het Financieel Reglement van 25 juni 2002 worden de boekhoudbeginselen genoemd op basis waarvan de financiële staten worden opgemaakt. Deze beginselen moeten echter worden vertaald in standaarden en regels die van toepassing zijn op de activiteiten op de Europese Gemeenschappen. Artikel 133 van het Financieel Reglement bepaalt dat de rekenplichtige van de Commissie de boekhoudmethoden en -regels en het geharmoniseerde rekeningstelsel vaststelt die door alle instellingen moeten worden toegepast.

Het zou niet passend zijn degenen die belast zijn met de opstelling van de financiële staten, de exclusieve bevoegdheid te geven om te beslissen welke standaarden daarbij moeten worden gehanteerd. De rekenplichtige moet een hoofdrol spelen bij de ontwikkeling van de standaarden voor de jaarrekening. Andere gebruikers moeten daar echter ook zeggenschap in hebben.

Daartoe zal een raadgevend comité voor standaarden voor de jaarrekening worden opgericht. Dit comité moet:

- een onafhankelijk professioneel oordeel vellen over de standaarden en regels die door de rekenplichtige van de Commissie worden voorgesteld;
- de rekenplichtige adviseren over de toepassing van beginselen en standaarden voor financiële verslaggeving.

Het comité zal een belangrijke rol spelen bij de formulering en de harmonisatie van standaarden en regels en bij de opstelling van het conceptuele boekhoudkader. De rekenplichtige van de Commissie zal de standaarden en regels voor de jaarrekening goedkeuren na raadpleging van de rekenplichtigen van de andere instellingen en organen en het comité.

Dit raadgevend comité moet tenminste uit de volgende vertegenwoordigers bestaan:

- de rekenplichtige van de Commissie;
- de rekenplichtige van een van de andere instellingen;
- de rekenplichtige van een van de organen die binnen het consolidatiebereik vallen⁹;
- een vertegenwoordiger van de centrale financiële dienst, die een deskundige is op het gebied van financiële voorschriften en een opleiding heeft als accountant;
- een vertegenwoordiger van de administratieve eenheid F3 "Financiële communicatie en vennootschapsrecht" van DG Interne markt;
- een vertegenwoordiger van de Dienst interne audit;
- twee externe erkende deskundigen op het gebied van overheidsboekhouding.

De Juridische dienst kan worden geraadpleegd voor advies. Voordat de standaarden ter goedkeuring aan het comité worden voorgelegd, wordt het netwerk van deskundigen die zich binnen de DG's met de boekhouding bezighouden, geraadpleegd.

De Rekenkamer zal worden verzocht toe te treden tot het comité, omdat het, hoewel controleurs hun onafhankelijkheid moeten bewaren, vele voordelen heeft een goede samenwerking met de controleur tot stand te brengen vanaf het begin van het overgangsproces. Het is onwaarschijnlijk dat een controleur een absolute garantie zou geven dat een bepaald systeem voldoet aan de controlevereisten. Maar een controleur zou wel nuttig advies kunnen geven over de criteria die worden gebruikt bij de beoordeling van het systeem of proces¹⁰.

I.5.1.3. Aanpassing van het rekeningstelsel

Een rekeningstelsel is een systeem voor de stelselmatige indeling en codering van transacties en gebeurtenissen in het boekhoudsysteem.

Het rekeningstelsel zal worden geanalyseerd om na te gaan welke aanpassingen nodig zijn om alle boekhoudkundige gebeurtenissen te kunnen verwerken en dus een beeld te geven van alle nieuwe activa en passiva, kosten en ontvangsten en voorwaardelijke gebeurtenissen.

---

⁹ Artikel 185 van het Financieel Reglement (Verordening nr. 1605/2002 van 25 juni 2002)

¹⁰ IFAC-studie 14, hoofdstuk 2, punt 2.30.

Het nieuwe rekeningstelsel moet:

- beantwoorden aan de behoeften van afzonderlijke en centrale instanties;
- een uniforme structuur bieden voor de codering van financiële transacties;
- afzonderlijke instanties voldoende ruimte bieden om het stelsel aan hun specifieke behoeften aan te passen;
- alle onderdelen bevatten die nodig zijn om het economisch resultaat te berekenen.

Gevolgen voor de DG's

De verschillende boekhoudkundige gebeurtenissen in de operationele DG's zullen bepalend zijn voor de aanpassing van de structuur van het rekeningstelsel.

Het nieuwe rekeningstelsel, dat van toepassing is op alle DG's, instellingen en organen, wordt vastgesteld door de rekenplichtige.

I.5.1.4. Definitie van de aanleidinggevende gebeurtenis

Bij de overstap naar een boekhouding op transactiebasis staat de aanleidinggevende gebeurtenis centraal.

Transacties moeten worden opgenomen wanneer zij zich voordoen, en niet enkel wanneer een bedrag wordt ontvangen of betaald. Gebeurtenissen worden geboekt in de boekhouding over het begrotingsjaar waarin zij zich voordoen. Dergelijke boekingen vormen activa en passiva, kosten en ontvangsten en voorwaardelijke activa en passiva.

Wat het transactievolume betreft is de opname van de aanleidinggevende gebeurtenis, en dus de definitie daarvan, vooral van belang voor de uitgaven. Het is de bedoeling de desbetreffende regels te harmoniseren.

Uit een eerste analyse blijkt dat binnen de overheidssector verschillende werkwijzen worden gevolgd. Er zijn echter wel overeenkomsten. Deze komen erop neer dat overdrachten moeten worden toegestaan, dat aan de criteria om in aanmerking te komen moet worden voldaan en dat de bedragen redelijk nauwkeurig moeten kunnen worden geraamd.

Op basis van de antwoorden op de vragenlijst die aan de DG's is gestuurd (zie punt I.5.2.1), zal de aanleidinggevende gebeurtenis gemakkelijker kunnen worden gedefinieerd. Uit de eerste gesprekken tussen boekhoudafdelingen en ordonnateursdiensten is gebleken dat de standaarden nogal uiteenlopend worden geïnterpreteerd, afhankelijk van de betrokken afdeling, het werkterrein en het soort beheer (direct of gedeeld).

Samengevat zal de gebeurtenis die aanleiding geeft tot de registratie van schuldvorderingen en ontvangsten en schulden en lasten worden gedefinieerd.

Het verband tussen de gebeurtenis die tot uitgaven leidt en de boekhouding wordt nader uitgewerkt in punt I.5.2.5: "Koppeling tussen het centrale facturenregister en de boekhouding".

Gevolgen voor de DG's

In verband met dit begrip moet weliswaar nadrukkelijk worden gekeken naar de uitgaven, maar voor DG Begroting brengt het begrip met zich dat, in samenwerking met de andere DG's, de inhoud van de standaarden moet worden vastgesteld voor alle boekingen die onder de noemer activa, passiva, kosten en opbrengsten of voorwaardelijke activa en passiva vallen.

Naast de definiëring van het begrip "aanleidinggevende gebeurtenis", moeten de DG's in de toekomst alle benodigde gegevens, rechtstreeks of via hun lokale systeem, invoeren in het centrale boekhoudsysteem, nadat de verschillende aanleidinggevende gebeurtenissen zich hebben voorgedaan.

I.5.1.5. Uitbreiding van het consolidatiebereik.

Onder consolidatiebereik worden alle ondernemingen of organen die deel uitmaken van de te consolideren groep verstaan.

Consolidatie houdt in dat de jaarrekening van alle instanties die samen de verslaggevende instantie vormen, worden gepresenteerd als de jaarrekening van een enkele instantie. Dat betekent dat alle boekingen per onderdeel moeten worden samengevoegd en dat alle transacties of saldi tussen de leden van de verslaggevende instanties moeten worden geschrapt. De instanties moeten de te consolideren financiële informatie volgens de standaardgrondslagen en indelingen verstrekken. De geconsolideerde jaarrekening bestaat normaliter uit de rekeningen van het Europees Parlement, de Ombudsman, de Raad, de Commissie, het Hof van Justitie, de Rekenkamer, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Het belangrijkste criterium voor het afbakenen van het consolidatiebereik is het bestaan van een gemeenschappelijke begroting: de uitgaven en ontvangsten van de hierboven genoemde instellingen maken deel uit van een en dezelfde begroting, namelijk de begroting van de Europese Unie. De huidige definitie van het consolidatiebereik beantwoordt niet aan de internationale normen. Er zijn organen opgericht om bepaalde taken van de EU uit te voeren. Deze organen worden geheel of gedeeltelijk uit de algemene begroting van de Gemeenschappen gefinancierd. Het is dan ook logisch om te zeggen dat de Europese Unie profiteert van hun activiteiten en dat de consolidatie ook betrekking moet hebben op deze organen, zoals is verwoord in artikel 121 van het nieuwe Financieel Reglement, dat bepaalt dat de geconsolideerde jaarrekening de financiële staten van de instellingen en die van de organen omvat.

Daarnaast bepaalt artikel 185 dat de Commissie een financiële kaderregeling vaststelt voor de door de Gemeenschap opgerichte organen met rechtspersoonlijkheid die daadwerkelijk subsidies ten laste van de begroting ontvangen. Deze organen moeten dezelfde boekhoudvoorschriften toepassen, zodat hun rekeningen kunnen worden geconsolideerd met die van de Commissie.

Gevolgen voor DG Begroting, voor de instellingen en voor de organen

Alle instellingen en organen moeten de boekhoudvoorschriften en -methoden toepassen die door de rekenplichtige van de Commissie worden vastgesteld. Er is een discussieplatform in het leven geroepen, op dezelfde basis als de bestaande bijeenkomsten van de rekenplichtigen van de Commissie en van de andere instellingen.

Er moet voor worden gezorgd dat de organen bij het opstellen en presenteren van hun financiële staten dezelfde voorschriften volgen als de consoliderende instelling.

Voor de Commissie, en in het bijzonder voor DG Begroting, betekent dit dat veel energie moet worden gestoken aan het verklaren van, steun vergaren voor en harmoniseren van het nieuwe boekhoudkader, de nieuwe standaarden en de nieuwe voorschriften. Overeenstemming is een voorwaarde voor succes.

Het leeuwendeel van het extra werk dat het opzetten van de procedures en het consolideren van de rekeningen met zich brengt, komt voor rekening van DG Begroting.

De andere instellingen en organen moeten weliswaar vergelijkbare maatregelen treffen, maar op kleinere schaal.

I.5.1.6. Financiële staten

De financiële staten zijn een belangrijk onderdeel van het boekhoudsysteem. Zij zijn bedoeld om een getrouw beeld te geven van de financiële situatie wat betreft activa en passiva, de uitvoering van de begroting, de resultaten en de jaarlijkse kasstroom.

Om aan deze doelstelling te beantwoorden en om de financiële staten in overeenstemming te brengen met de aanbevelingen van de IFAC, moet de jaarrekening van de Europese Gemeenschappen bestaan uit:

- (1) de resultatenrekening van de begrotingsuitvoering,
- (2) de balans,
- (3) de economische resultatenrekening (nieuw),
- (4) het kasstroomoverzicht,
- (5) de staat van de veranderingen van het eigen vermogen (nieuw),
- (6) een toelichting.

I.5.2. *Integratie van boekhoudkundige gegevens*

I.5.2.1. Analyse van boekhoudkundige verrichtingen en vaststelling van de openingssaldi

Momenteel wordt informatie die niet in de boekhouding wordt opgenomen en die overeenkomstig de bepalingen van de handleiding voor boekhouding en consolidatie wordt bewaard, aan het einde van het jaar naar de centrale diensten van de rekeningplichtige gezonden met het oog op de indiening van de rekeningen.

Teneinde een volledige lijst van alle boekhoudkundige verrichtingen (zowel op de balans als buiten de balans om) te verkrijgen voor de hele Commissie, heeft DG Budget op 17 september 2002 een vragenlijst naar de andere DG's gezonden om na te gaan welke verrichtingen hun weerslag kunnen hebben op de rekeningen. Op basis van het onderzoek zal een lijst worden opgesteld van alle, activa, passiva en niet uit de balans

blijkende posten. Aan de hand van de door de diensten verstrekte informatie kunnen de gegevens in de boekhouding worden opgenomen.

Het vergaren van deze informatie is de eerste stap in de richting van de vaststelling van het openingssaldo. Dit is een eerste vereiste voor de integratie van boekhoudverrichtingen die betrekking hebben op de activa. Voor de vaststelling van de openingssaldi is een volledige afsluiting van de rekeningen noodzakelijk.

Gevolgen voor de DG's

De vaststelling van een concreet openingssaldo zal veel werk meebrengen voor de directoraten-generaal, aangezien met de interne controleprocedures die door elk DG zijn ingevoerd, de accuratesse en volledigheid van de gegevens moet worden gewaarborgd.

Voordat de verschillende boekhoudverrichtingen van de DG's worden vastgelegd overeenkomstig de grondbeginselen van het nieuwe geïntegreerde boekhoudsysteem, moeten de rekeningen worden afgesloten, zoals ook bij de jaarultimosluiting op 31 december gebeurt, teneinde de openingssaldi in de boekhouding op te nemen.

I.5.2.2. Koppeling van de algemene boekhouding en de begrotingsboekhouding via "objectcodes"

Om een nieuw geïntegreerd boekhoudkader te verkrijgen, moet een nieuwe codering voor begrotingstransacties worden ingevoerd, zodat informatie rechtstreeks naar de algemene boekhouding kan worden overgebracht. Dit geschiedt met "objectcodes", die aan begrotingsonderdelen zullen worden gekoppeld, zodat het mogelijk wordt om inkomsten en uitgaven automatisch en correct in de boekhouding op te nemen.

Deze informatieoverdracht van de begrotingsboekhouding naar de algemene boekhouding zal de noodzaak van extra-comptabele informatie en van herindeling en correctie van boekingen aanzienlijk verminderen.

Er zal een indeling van begrotingsuitgaven en -inkomsten moeten worden gecreëerd

Voor de uitgaven zal deze indeling op verschillende criteria worden gebaseerd, zoals organische (wie doet de uitgaven?), economische (waarvoor worden deze gedaan?) en functionele criteria (voor welk doel?). Inkomsten zullen worden ingedeeld volgens economische en organische criteria. De economische indeling is nieuw, de organische en functionele indeling bestonden al.

Bij de **economische indeling** van de uitgaven en de inkomsten zal een onderscheid worden gemaakt tussen lopende uitgaven en inkomsten en kapitaaluitgaven en -inkomsten. Deze indeling maakt een duidelijkere koppeling tussen de begrotingsboekhouding en de algemene boekhouding mogelijk, aangezien de lopende uitgaven en inkomsten aan de lasten en baten voor dat jaar zullen worden gekoppeld, terwijl de kapitaaluitgaven aan balansposten worden gekoppeld.

De **organische indeling** (wie doet de uitgaven?) maakt het mogelijk om begrotingsmiddelen aan ordonnateurs toe te wijzen en stelt de DG's in staat hun jaarlijks activiteitenverslag (hervormingsmaatregel 82) op te stellen. De organische indeling zou evenwel op de langere termijn nader kunnen worden gespecificeerd en verfijnd.

Aan de hand van de **functionele indeling** (voor welk doel?) kan de mate van zuinigheid, efficiëntie en doeltreffendheid bij de verwezenlijking van de doelstellingen van de instelling worden beoordeeld. De op ABB ("Activity Based Budgeting") gebaseerde begrotingsstructuur zou voor de functionele indeling kunnen worden aangewend.

Gevolgen voor de DG's

DG Budget zal de lijst van "objectcodes" moeten opstellen, die vervolgens door de andere DG's in het systeem moet worden opgenomen. De beheerders en ordonnateurs zullen de codering van alle verrichtingen moeten verzorgen en controleren.

1.5.2.3. Integratie van de voorwaardelijke activa en verplichtingen (niet uit de balans blijkenende posten)

“Voorwaardelijk activa of verplichtingen” zijn latente activa of mogelijke verplichtingen waarvan het bestaan alleen wordt bevestigd door het optreden van een onzekere toekomstige gebeurtenis waarop de entiteit niet volledig greep heeft¹¹.

Deze moeten in de boekhouding en in de jaarrekeningen worden opgenomen, naast die welke betrekking hebben op de balans en de resultatenrekening.

Momenteel worden de meeste gegevens betreffende voorwaardelijke activa en verplichtingen aan het einde van het jaar door de DG's verstrekt met het oog op de afsluiting van de rekeningen, en deze worden als "niet uit de balans blijkenende verplichtingen" opgevoerd.

Bankgaranties (die verkregen of mogelijk verstrekt zijn) verdienen speciale vermelding omdat deze bijzondere problemen opleveren. Naast de vraag hoe deze geboekt moeten worden, is er het probleem van het toezicht. Een gecomputeriseerd systeem zou een doeltreffend beheer mogelijk moeten maken, waarbij een link met lopende contracten wordt gelegd, alsmede het beroep op de garanties wordt beheerd en het uitboeken ervan bij het verstrijken of de annulering van de garanties wordt verzorgd.

De maatregelen die in dit verband moeten worden genomen, betreffen:

- analyse van de voorwaardelijke activa en verplichtingen die overeenkomstig de internationale standaarden voor jaarrekeningen moeten worden geboekt,
- registratie van deze verrichtingen in het boekhoudsysteem door de ordonnateursdiensten, ofwel rechtstreeks ofwel via hun lokale systemen, onder gebruikmaking van "niet uit de balans blijkenende rekeningen",
- aanpassing van het systeem en het boekhoudkader ten behoeve van dergelijke posten, waarvoor geen begrotingsonderdeel bestaat. Deze "niet uit de balans blijkenende rekeningen" zullen onder de nieuwe boekhoudklasse "0" vallen.

Gevolgen voor de DG's

---

¹¹ De volledige definitie is te vinden in IAS 37.

De DG's zullen in de toekomst verantwoordelijk zijn voor de identificatie, het beheer en de geregelde opname van voorwaardelijke activa en verplichtingen in het boekhoudsysteem.

Het beheer van bankgaranties zal regelmatig extra werk meebrengen maar zal het mogelijk maken om deze procedure meer systematisch voor de terugvordering van voorfinanciering aan te wenden.

I.5.2.4. Beheer en opnemings in de boeken van voorfinancieringsbetalingen, tussentijdse betalingen en saldobetalingen

In het kader van hun werkzaamheden verlenen de Europese Gemeenschappen voorfinanciering aan derden. Voorfinanciering is bedoeld om de begunstigden van contante middelen te voorzien. Deze moeten ofwel door tussentijdse betalingen of saldobetalingen ofwel door een invorderingsopdracht worden verrekend¹².

Teneinde een goed beheer van de aldus verstrekte middelen te verzekeren en teneinde in de boekhouding een duidelijk en volledig beeld van de situatie te verkrijgen, moeten de gegevens in het gecomputeriseerde boekhoudsysteem worden opgenomen. Er zij tevens op gewezen dat **alle** voorfinanciering in de begrotingsboekhouding moet worden verrekend. Bij de goedkeuring van de standaarden voor de jaarrekeningen zal de rekenplichtige bepalen welke voorfinanciering aan de actiefzijde van de balans moet worden opgenomen.

Indien de voorfinanciering door invordering wordt verrekend, dient een link te worden gecreëerd tussen de uitgavenzijde en de inkomstenzijde.

Om een volledig beeld van de situatie met betrekking tot de voorfinanciering te verkrijgen, dient in nieuwe contracten een bepaling te worden opgenomen waarbij de contractant wordt verplicht om periodieke verslagen over het gebruik van de voorfinanciering bij de Commissie in te dienen. De bedoeling hiervan is dat wijzigingen in de situatie met betrekking tot de voorfinanciering uit de boekhouding kunnen worden afgelezen.

Gevolgen voor de DG's

Teneinde ervoor te zorgen dat de voorfinanciering correct wordt geboekt en verrekend, moet bij iedere tussentijdse betaling en/of saldobetaling worden aangegeven welk gedeelte van de voorfinanciering wordt verrekend.

Er zal een gedetailleerde procedure voor de verrekening van de voorfinanciering worden uitgewerkt door DG Budget, welke zo spoedig mogelijk in werking zal treden. De DG's hebben evenwel tot uiterlijk 1 januari 2005 de tijd om de openingsbalans van alle lopende voorfinanciering op te maken. Aldus zal de boekhouding voor 2005 een volledig beeld geven van de situatie met betrekking tot de voorfinanciering.

---

¹² Artikel 81 van het Financieel Reglement en artikel 102 van de Verordening houdende uitvoeringsvoorschriften van Verordening houdende het Financieel Reglement

I.5.2.5. Koppeling tussen het centrale facturenregister en de boekhouding

In het kader van het huidige systeem is een centraal facturenregister ontwikkeld. Betalingsopdrachten worden gegenereerd op basis van ingediende facturen. Dit register, dat het toezicht op de betalingstermijnen vergemakkelijkt, zal een belangrijke rol spelen bij de overschakeling op een boekhouding op transactiebasis voor lasten en schulden.

Het centrale facturenregister zal in de algemene boekhouding moeten worden geïntegreerd teneinde schulden in de boeken op te nemen zodra zij ontstaan.

Er zij op gewezen dat de term "factuur" bij de Commissie in ruimere zin wordt gebruikt dan gewoon facturen die van derden worden ontvangen. Deze term heeft betrekking op ieder verzoek om betaling dat uiteindelijk tot een uitbetaling van financiële middelen leidt.

Als algemene regel dienen alle uitgaven in het centrale facturenregister te worden geregistreerd. Er zal geen betaling worden toegestaan indien hiervoor niet eerst een betalingsverzoek is geregistreerd. Voor specifieke gevallen, zoals de salarissen van het personeel, zullen uitzonderingen op deze regel worden gemaakt¹³.

De registratie van betalingsverzoeken in het centrale facturenregister maakt het mogelijk om een volledig beeld te krijgen van het totale bedrag dat aan derden verschuldigd is en om lasten die in de algemene boekhouding staan vermeld (wanneer de gebeurtenis die aanleiding geeft tot de betaling zich voordoet), te verenigen met de begrotingsuitgaven die worden gedaan (wanneer de betalingen worden verricht).

Het saldo van de crediteurenrekeningen zal niet-gehonoreerde betalingsverzoeken omvatten.

Voorts zij er in dit verband op gewezen dat het huidige "derdenbestand" dat op bankrekeningen is gebaseerd, moet worden omgezet in een "leveranciersbestand" dat op rechtspersonen is gebaseerd (zie punt I.5.2.6).

Gevolgen voor de DG's

Als algemene regel geldt dat er altijd een officieel betalingsverzoek naar de Commissie moet worden gezonden en dat het gebruik van het centrale facturenregister verplicht is.

Met betrekking tot de vraag wat op specifieke gebieden als equivalent van een "verzoek om betaling" kan worden beschouwd, moeten nog regels worden vastgesteld.

De DG's moeten ervoor zorgen dat de gegevens die in het facturenregister worden opgenomen, precies overeenkomen met de bewijsstukken. Zij kunnen de gegevens ofwel rechtstreeks in het centrale facturenregister invoeren ofwel via een interface met hun lokale systemen.

DG Budget zal de link tussen het centrale facturenregister en de boekhouding verzorgen. Het zal de DG's van de nodige instrumenten voorzien om de begrotingsuitvoering (op

---

¹³ Er moet worden nagegaan of het gebruik van het centrale facturenregister voor betalingen door delegaties haalbaar is.

kasbasis) en de algemene boekhouding (op transactiebasis) met elkaar te verenigen en de bedragen te bepalen die aan elke leverancier verschuldigd zijn.

Het gebruik van het centrale facturenregister voor de uitgaven zal verplicht worden gesteld, behalve in enkele bijzondere gevallen wanneer er zeer weinig tijdsverschil is tussen de gebeurtenis die aanleiding geeft tot de uitgaven en de betaling van de schuld.

I.5.2.6. Schuldvorderingen en klanten- en leveranciersbestanden

Elke als zeker, vaststaand en invorderbaar aangemerkte schuldvordering moet worden vastgesteld en geboekt. Momenteel geschiedt deze boeking via invorderingsopdrachten.

Voortaan zal een onderscheid moeten worden gemaakt tussen de verschillende soorten schuldvorderingen en de betrokken derden.

Er is een kritische analyse vereist aangezien het huidige boekhoudsysteem tot dubbele boekingen leidt, die bij de afsluiting van de rekeningen moeten worden verwijderd.

De boeking van schuldvorderingen zal worden geanalyseerd. Er zullen verschillende soorten invorderingsopdrachten worden onderscheiden, naargelang het gaat om een vordering uit hoofde van de eigen middelen, invordering uit hoofde van een geldboete in het kader van de vrije mededinging, de invordering van een bedrag van een derde (bijvoorbeeld van personeelsleden), of een vordering uit hoofde van de terugbetaling van een activum (bijvoorbeeld in het geval van de verstrekking van leningen).

Er zal ook een onderscheid moeten worden gemaakt naar de soorten klanten. Het zou een echte "klant" kunnen zijn die de Commissie geld betaalt (zoals in het geval van geldboeten), of een "leverancier", aan wie de Commissie een zeker bedrag heeft betaald voor de tenuitvoerlegging van een programma, en die de teveel betaalde middelen weer naar de Commissie moet overmaken.

De behandeling van deze verschillende soorten derden moet worden geanalyseerd. De leveranciers en de klanten zullen in een of meer bestanden worden ondergebracht. Binnen dit kader zullen derden op basis van hun rechtspersoonlijkheid worden geïdentificeerd. Momenteel is het derdenbestand gebaseerd op de bankrekeningen van de partners.

Gevolgen voor de DG's

De DG's moeten bij de indiening van een schuldvordering het soort schuldvordering en het soort derde vaststellen.

Het huidige derdenbestand ("third party file") moet worden aangepast met het oog op de opneming van de partners van de Commissie. De huidige contractanten-databank (Icon-DB) zal ook moeten worden aangepast teneinde dubbele vermelding van gegevens te vermijden.

I.5.3. Organisatie van de interne controle van boekhoudkundige gegevens

I.5.3.1. Uitbreiding van de interne controle in elk DG tot boekhoudkundige aspecten

Om de betrouwbaarheid van de financiële informatie te verzekeren is het essentieel om de boekhoudverrichtingen in het kader van de interne controle te integreren. In het kader van de hervorming wordt interne controle ruim gedefinieerd als alle door het management van een organisatie opgestelde en ingevoerde beleidsmaatregelen, met name om er ervoor te zorgen dat bezittingen en gegevens worden beschermd, dat de boekhouding van deugdelijke kwaliteit is en dat tijdig betrouwbare financiële informatie en managementinformatie beschikbaar komt.

De deugdelijke kwaliteit van de boekhouding houdt niet alleen verband met de jaarlijks geconsolideerde rekeningen maar ook met de jaarlijkse verklaring en het jaarlijkse activiteitenverslag. Aldus moeten de directeuren-generaal en de diensthoofden de redelijke zekerheid verschaffen dat de middelen zijn gebruikt voor het beoogde doel en overeenkomstig de beginselen van goed financieel beheer (efficiëntie, doeltreffendheid en zuinigheid) en dat het systeem van interne controle de wettigheid en de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen waarborgt.

De niet-uitputtende lijst van maatregelen om deze boekhoudkundige dimensie te verlenen, omvat:

- het procedurehandboek dat door de centrale financiële dienst is opgesteld voor de boekhouding en financiële verslaglegging, zal vraagstukken betreffende de modernisering van het boekhoudkader in overweging moeten nemen bij deze risico's en de hiermee verband houdende controles om deze af te zwakken;
- de charters voor gedelegeerde en gesubdelegeerde ordonnateurs moeten worden aangepast zodat deze berekend zijn op het gemoderniseerde boekhoudkader;
- het toekomstige systeem moet de optimale kwaliteit van de in het systeem ingevoerde gegevens waarborgen en aldus de interne controle versterken;
- de zelfbeoordeling in het kader van de interne controle en de risicobeoordeling dienen gebaseerd te zijn op deze gewijzigde richtsnoeren, procedurehandboeken en alle aanverwante procedures;
- de ex ante-controles die door de DG's worden uitgevoerd, dienen gebaseerd te zijn op de vernieuwde context die is ontstaan door de modernisering van het boekhoudkader.

I.5.3.2. Boekhoudbescheiden voor saldi op de balans via inventarissen

Met betrekking tot de interne controles ter verzekering van de betrouwbaarheid van de boekhoudkundige informatie, is het van groot belang dat de boekhoudsaldi van alle rekeningen gestaafd worden door inventarislijsten.

Het is algemeen aanvaard in de accountantspraktijk dat iedere entiteit ten minste eenmaal per jaar overgaat tot het opmaken van lijsten, verificaties, onderzoeken en waarderingen teneinde op de vastgestelde datum een getrouw en voorzichtig beeld te geven van de **volledige** inventaris van al haar activa en aanspraken van welke aard dan ook, van haar

schulden, verplichtingen en toezeggingen van welke aard dan ook in verband met haar activiteiten, alsmede van de eigen middelen die hiervoor zijn uitgetrokken. De inventaris dient derhalve niet uitsluitend te worden beperkt tot fysieke voorraden en materiële vaste activa.

Samen met het journaal en het grootboek is het inventarisregister een van de boeken die verplicht wordt gesteld in de jaarrekeningenrichtlijnen en de nationale jaarrekeningenwetgeving.

Het inventarisboek bevat de inventarislijsten en de waarderingsregels. De inventarisatie omvat twee aspecten:

- Fysiek: vaststelling van het bestaan van activa en passiva; en
- Kwalitatief: de waarde die aan de verschillende posten moet worden toegekend, de op te nemen waardeverminderingen of waardeaanpassingen, de op te nemen voorzieningen, enz.

De informatie betreffende de activa en passiva van de instelling worden over het algemeen in drie verschillende dimensies gepresenteerd: de werkelijkheid, de beheersdatabank en de boekhouding.

- de werkelijkheid: fysieke goederen en eigendomsbewijzen, contracten en overeenkomsten, eigendomsbewijzen, beschikkingen van de Commissie, arresten van het Hof, enz.
- **de databank:** moet alle nodige informatie bevatten voor het beheer en de boekhoudkundige verwerking zoals data, inventarisnummers, leveranciers, beschrijvingen, bewijsstukken, bestelbonnen, enz.
- **de boekhouding:** dagelijkse boeking van transacties en saldi van de rekeningen.

Een concreet voorbeeld wordt in bijlage B gegeven.

Bij de aanpak van de inventarisatie moeten deze drie dimensies met elkaar worden verenigd. Bij een doeltreffende inventarisatie worden de transacties in de drie genoemde dimensies periodiek met elkaar vergeleken en aan de hand daarvan worden correcties aangebracht op eventuele discrepanties die worden geconstateerd¹⁴.

Momenteel hebben noch de ordonnateursdiensten noch de boekhoudkundige diensten gelijktijdig toegang tot alle drie dimensies. De ordonnateursdiensten hebben alleen toegang tot de dimensie "werkelijkheid" en de dimensie beheersdatabank (boekhoudkundige waarderungen worden zelden in de databanken opgenomen). De boekhoudkundige diensten hebben alleen toegang tot de saldi en transacties in het grootboek en het journaal en zijn soms genoodzaakt gegevens in de boekhouding op te nemen op basis van extra-comptabele informatie uit de beheersinventarissen. Het delen

---

¹⁴ In de uitvoeringsvoorschriften voor het nieuw Financieel Reglement wordt een driejaarlijks controleprogramma voorzien voor de inventariscontroles. *Artikel 222 – Inventariscontroles - (artikel 138 van het Financieel Reglement). Bij de inventariscontroles door de instellingen wordt nagegaan of elk goed fysiek aanwezig is en met de beschrijving in de inventarislijst overeenkomt. Deze controles worden in het kader van een driejaarlijks controleprogramma verricht.*

en verifiëren van gegevens zijn belangrijke factoren voor de waarborging van betrouwbare boekhoudsaldi.

Gevolgen voor de DG's

De grondslag voor de vaststelling van waarderingsregels voor de verschillende activa en passiva wordt beschreven in punt I.5.1.1.: "Vaststelling van de door de Europese Gemeenschappen toe te passen standaarden voor jaarrekeningen". DG budget zal een minimumstandaard voor de interne controle op de inventarisatie opstellen: op te stellen documenten, gemachtigde personen, dubbeltellingen, stopzetting van de voorraadmutaties, enz.

De ordonnateursdiensten zullen toegang nodig hebben tot het grootboek teneinde op ieder tijdstip de saldi en transacties te kunnen controleren die verband houden met het eigendom dat zij in beheer hebben. Meer specifiek moeten de DG's:

- de fysieke inventaris opmaken teneinde het openingssaldo voor de verschillende activa, passiva en voorwaardelijke activa en passiva te kunnen vaststellen;
- specifieke inventarisprocedures voor elk DG vaststellen, na de zelfbeoordeling van de risico's die verbonden zijn aan de waardering van hun activa en passiva;
- in het kader van de standaarden voor interne controle, de scheiding van taken analyseren tussen degenen die transacties machtigen, zij die verantwoordelijk zijn voor de bewaring van de activa en zij die verantwoordelijk zijn voor de inventarisatie.

I.5.3.3. Certificatie van lokale systemen

In artikel 61 van het nieuw Financieel Reglement wordt verklaard dat de rekenplichtige belast wordt met het vaststellen en valideren van de boekhoudsystemen, alsmede, waar van toepassing, het valideren van de door de ordonnateur vastgestelde systemen die tot doel hebben boekhoudkundige gegevens te verstrekken of te motiveren.

Wanneer de door de ordonnateur vastgestelde systemen voor financieel beheer gegevens verstrekken voor de boekhouding van de Commissie, of wanneer deze nodig zijn ter motivering van gegevens, dient de rekenplichtige zijn goedkeuring te geven aan de invoering en wijziging daarvan.

De rekenplichtige moet ook geraadpleegd worden over de invoering en de wijziging door de ordonnateur van systemen voor de inventarisatie en de waardering van activa en passiva.

Momenteel geschiedt de validering door de validering van de interfaces tussen de lokale systemen en het centrale systeem. In 2005 zal de rekenplichtige moeten nagaan of de lokale systemen in staat zijn om het centrale systeem gegevens te verschaffen die met de nieuwe boekhoudregels stroken. Na deze verificatie zal het centrale systeem niet langer gegevens accepteren van niet-gevalideerde lokale systemen.

De wijze waarop de gegevens worden behandeld, valt onder de verantwoordelijkheid van de ordonnateur. De rekenplichtige heeft boekhoudkundige gegevens nodig die beschikbaar, volledig, betrouwbaar en noodzakelijk zijn, teneinde financiële staten te

kunnen opstellen overeenkomstig de nieuwe standaarden, welke gebaseerd zijn op de beginselen van geïntegreerde gegevens en boekhouding op transactiebasis.

Gevolgen voor de DG's

DG Budget moet nagaan welke, bij de Commissie gebruikte, lokale systemen door de rekenplichtige moeten worden gevalideerd. Hiertoe dient DG Budget over de nodige auditmogelijkheden te beschikken om tot de certificatie van deze systemen te kunnen overgaan. In principe zal de certificatie van de lokale systemen worden uitgevoerd door externe accountantsbureaus.

De DG's dienen ervoor te zorgen dat hun lokale systeem op tijd wordt aangepast teneinde de nodige gegevens te kunnen verstrekken voor het nieuwe boekhoudkader dat DG Budget tijdig heeft opgezet.

I.5.3.4. Boekhoudinformatie per DG

De ordonnateur-DG's zullen volledig verantwoordelijk zijn voor hun boekhoudkundige verrichtingen. De diensten zullen toegang nodig hebben tot beheerinformatie van hoge kwaliteit, die accuraat, duidelijk, nuttig, gemakkelijk toegankelijk, volledig en bijgewerkt is.

Het jaarlijks activiteitenverslag van elk DG moet zowel zijn jaarlijkse rekeningen bevatten als een verklaring van de directeur-generaal waarin wordt bevestigd dat de nodige interne controles aanwezig zijn en dat de middelen zijn gebruikt voor het beoogde doel.

Naast de beheerinformatie zal de verantwoording door middel van de inventaris van alle balansrekeningen een verdeling vereisen van de rekeningensaldi per verantwoordelijke ordonnateurdienst. Het in te voeren systeem zal dus de mogelijkheid moeten bieden om de saldi en de transacties te verdelen per ordonnateur.

Implicaties voor de DG's

De DG's zullen de nodige middelen moeten reserveren voor het analyseren en staven van de boekhoudkundige gegevens.

Het DG BUDG zal de operationele DG's een gebruiksvriendelijk systeem verschaffen voor het hanteren van de boekhoudgegevens per DG. Rekening zal worden gehouden met de behoeften van elke DG aan beheerinformatie.

I.5.4. Opleiding en bewustmaking van alle betrokkenen

Een essentiële factor voor een goede werking van het toekomstige systeem is de invoering van gepaste opleidings- en bewustmakingsmaatregelen voor alle betrokkenen.

Bewustmaking

De inspanningen moeten niet alleen op de technische aspecten worden gericht, maar ook op de behoefte aan een boekhoudkundige benadering in elk DG. Wil het nieuwe boekhoudkader het gewenste effect hebben, dan is het van essentieel belang dat alle

betrokkenen in de operationele diensten zich bewust zijn van het belang van betrouwbare en volledige boekhoudgegevens en van hun verantwoordelijkheden op dit gebied.

Bewustmakingsmaatregelen zijn reeds ondernomen via het netwerk van de hoofden van de financiële eenheden en de vorming van werkgroepen met als opdracht de notitie van juli en deze mededeling op te stellen. De overige Instellingen, de agentschappen en de eigen diensten van de Commissie zullen op de hoogte worden gehouden van de voortgang van het project.

Opleiding

De vereiste opleiding heeft betrekking op verschillende gebieden.

Tijdens de overgang naar het nieuwe boekhoudkader zullen doelgroepen van personeel met dezelfde opleidingsbehoeften worden vastgesteld. Om de behoeften zelf vast te stellen, zal een overzicht van de beschikbare kwalificaties worden opgemaakt en vergeleken met de lijst van kwalificaties die nodig zijn voor de hervorming. Een en ander kan worden uitgedrukt in termen van productie en te ondernemen acties of in de vorm van een schaal volgens graad.

In elk geval zullen twee soorten opleidingen worden verschaft: algemene cursussen en aanvullende modules volgens de specifieke vereisten van de DG's die bepaalde boekhoudkundige gebeurtenissen beheren. De doeltreffendheid van de opleiding zal worden geëvalueerd om eventuele toekomstige opleidingen te kunnen plannen.

Een continue opleiding tegen een gestaag tempo zal nodig zijn om te kunnen voldoen aan de eisen die het gevolg zijn van de veranderingen van de methoden en systemen, de mobiliteit van het personeel en de aanwerving van nieuw personeel.

Aanwerving

De aanwerving van extern personeel met boekhoudkundige kwalificaties zal voldoende vroeg moeten worden gepland, omdat de organisatie van vergelijkende onderzoeken tijd vergt; de functiebeschrijvingen zullen moeten worden bijgewerkt in het licht van de komende hervormingen.

Netwerk

De bewustmaking van het personeel van de ordonnateurdiensten kan ook worden verbeterd door een aantal nieuwe regelingen. In elk DG kan een correspondent voor de boekhouding worden aangewezen en er kan een netwerk van boekhouders worden opgericht naar het voorbeeld van het netwerk van financiële eenheden. Een gemakkelijk middel om een antwoord te geven op de praktische vragen waarmee de ambtenaren in hun dagelijks werk worden geconfronteerd, kan bestaan in de oprichting van een "helpdesk voor de boekhouding".

In de laatste plaats zal een belangrijke inspanning nodig zijn op het gebied van het documenteren van de procedures en het nieuwe systeem.

Implicaties voor de DG's

De betrokken DG's en andere entiteiten zullen de balans moeten opmaken van de kwalificaties die zij in huis hebben om hun opleidingsbehoeften vast te stellen en de beste wijze om daaraan te voldoen. In dit verband mag het volgende worden vermeld:

- het is raadzaam te trachten het personeelsverloop tijdens de uitvoering van de hervorming te voorspellen, want dit heeft een invloed op de opleiding en kan vertraging bij de invoering van de regeling veroorzaken;
- het is nuttig de opleiding op geïntegreerde wijze te benaderen, en dus de deelnemers uit verschillende sectoren samen te brengen, zodat zij informatie kunnen uitwisselen over hun ervaring en kennis.

II. DEEL II : IT-SYSTEEM

II.1. Huidige stand van zaken

II.1.1. Beschrijving van het huidige systeem

Voor haar centraal financieel beheer en boekhouding beschikt de Commissie over een centraal computersysteem (SINCOM2), dat in 1997 werd ingevoerd en in 1999 tot alle diensten van de Commissie werd uitgebreid. De architectuur van dit systeem is ingewikkeld: het omvat drie verschillende onderling gekoppelde systemen, die ook verbonden zijn met de sectorale systemen die door de ordonnateursdiensten zijn ontwikkeld om te voorzien in sectorale beheersbehoeften. Deze systemen kunnen worden gebruikt om financiële transacties te initiëren.

SINCOM2 omvat twee gekoppelde centrale systemen die zijn ontworpen om in de behoeften van verschillende gebruikers te voorzien:

- SAP R/3 wordt gebruikt door de diensten van de rekenplichtige en de financieel controleur. Dit is het officiële boekhoudsysteem van de Commissie waarmee de begrotingsboekhouding, de algemene boekhouding, het kasbeheer, de validering van derden, invorderingen en betalingen via het SWIFT-netwerk worden uitgevoerd;
- Si2 is het budgettaire beheersinstrument voor de ordonnateursdiensten. Transacties worden door de directoraten-generaal in Si2 ingevoerd, direct dan wel indirect via sectorale computersystemen met behulp van een standaardinterface. Ongeacht de oorsprong moeten alle transacties in Si2 door de ordonnateur worden gevalideerd voordat zij naar SAP worden overgebracht.

De rapportagefunctie van het "data warehouse" completeert de huidige architectuur van het systeem. Er is een budgettaire data warehouse gecreëerd dat gegevens uit Si2 bevat en wordt gebruikt door de ordonnateursdiensten. De juridische rapportage door de rekenplichtige geschiedt op basis van SAP-gegevens die in het data warehouse voor de boekhouding worden gekopieerd.

Het standaardboekhoudpakket SAP is het officiële boekhoudsysteem van de Commissie. Met dit systeem produceert de Commissie haar financiële staten. De Commissie besloot in het SINCOM2-project een systeem (Si2) te creëren waarin de ordonnateursdiensten hun transacties kunnen invoeren zonder dat zij gedetailleerde boekingen verrichten voordat zij de transacties goedkeuren en naar het centrale boekhoudsysteem zenden. Omdat voor verschillende ordonnateursdiensten verschillende sectorale regels gelden, maakt de huidige architectuur van het systeem het mogelijk dat diensten hun eigen sectorale informatiesystemen ontwikkelen en transacties uit deze systemen (via een standaardinterface en volgens strikte regels) overbrengen naar Si2, waarin de ordonnateurs hun goedkeuring moeten verlenen. Volgens de bepalingen van het nieuwe

Financieel Reglement moet de rekenplichtige deze sectorale systemen in de toekomst valideren.

II.1.2. De noodzaak om een functie voor boekhouding op transactiebasis te creëren

SINCOM2 werd ontwikkeld ter ondersteuning van de opstelling van financiële staten op kasbasis zoals toen in de publieke sector gebruikelijk was. Het systeem is dan ook niet geschikt voor de opstelling van rekeningen op transactiebasis, zoals vanaf het begrotingsjaar 2005 verplicht is krachtens het Financieel Reglement. Het is dus nodig het in deel 1 van deze mededeling beschreven boekhoudkader te ontwikkelen en het geautomatiseerde boekhoudsysteem geschikt te maken om dit kader toe te passen.

Hoewel in SAP veel van de noodzakelijke boekhoudinstrumenten bestaan, gebruikt de Commissie sommige hiervan thans niet. Tot de instrumenten die moeten worden ingevoerd om boekhouding op transactiebasis mogelijk te maken, behoren een inventarissysteem en klanten- en leveranciersgrootboeken. De tenuitvoerlegging zal afhankelijk zijn van de regels die de rekenplichtige in het boekhoudkader vaststelt.

II.1.3. De consistentie tussen subsystemen

In de huidige systeemarchitectuur worden gegevens tussen Si2 en SAP uitgewisseld via vaste patronen. Wanneer in het ene systeem wijzigingen in een transactie worden aangebracht, worden deze met het andere systeem gesynchroniseerd. De koppeling laat echter inconsistenties tussen de systemen toe, aangezien dezelfde centrale **budgettaire** boekhoudgegevens bestaan en in beide systemen worden verwerkt – dit heeft bijvoorbeeld gevolgen wanneer de automatische synchronisatie niet goed werkt of wanneer bepaalde berekeningen (bijvoorbeeld voor de herwaardering van vastleggingen) in beide systemen afzonderlijk worden verricht.

Sinds de ingebruikneming van SINCOM2, en met name in het licht van de decentralisatie van verantwoordelijkheid als onderdeel van het financiële hervormingsproces, zijn de gebruikers bezorgd over de consistentie tussen de Si2-gegevens waartoe zij toegang hebben en de centrale boekhoudgegevens in SAP waartoe zij geen toegang hebben. Om dit vraagstuk te onderzoeken is de Commissie een kwaliteitswaarborgingsproject begonnen, waarvan de eerste fase de afstemming van gegevens tussen Si2 en SAP voor het begrotingsjaar 2001 omvatte. Deze operatie heeft aangetoond dat de twee systemen consistent zijn – de systemen zijn volledig afgestemd voor vastleggingen, betalingen en ontvangsten. Het project heeft geresulteerd in verbetering van het synchronisatiemechanisme tussen de twee systemen.

Na het welslagen van de kwaliteitswaarborgingsoperatie voor 2001 ontwikkelt de Commissie instrumenten waarmee een vergelijking kan worden gemaakt met betrekking tot het begrotingsjaar 2002. Dit werk is nog gaande. Zodra het is voltooid, zal de Commissie een mechanisme voor regelmatige kwaliteitscontrole invoeren om ervoor te zorgen dat verschillen kunnen worden opgespoord, onderzocht en gecorrigeerd zodra zij zich voordoen. Dit werk en de verbetering van het systeem zullen doorgaan tot het wordt vervangen door een nieuwe systeemarchitectuur.

II.1.4. Beheersfunctie

Naast de pure boekhoudfunctie in SINCOM2 is de Commissie als onderdeel van de financiële hervorming begonnen met de ontwikkeling van een beheersfunctie die in SINCOM2 is geïntegreerd. Momenteel wordt een centraal facturenregister (waarmee de diensten ontvangen facturen kunnen registreren en betalingstermijnen kunnen beheren) ontwikkeld. Voorts wordt een centrale databank van contracten en contractanten (ICON) ontwikkeld, die momenteel als proef op twee specifieke gebieden wordt gebruikt. Beide instrumenten zijn in SINCOM2 geïntegreerd en gebruiken webtechnologie. De functies van beide systemen zullen in de nieuwe systeemarchitectuur moeten worden ingepast, aangezien bepaalde aspecten van beide systemen wellicht zullen worden gebruikt ter ondersteuning van boekhouding op transactiebasis. Deze inpassing moet op functioneel en technisch niveau plaatsvinden.

De Commissie ontwikkelt ook andere afzonderlijke modules binnen Si2 – met name een workflowmotor die veiligheidsbeheer mogelijk maakt in de nieuwe en ingewikkelder financiële circuits binnen de ordonnateursdiensten welke krachtens het nieuwe Financieel Reglement vereist zijn. Deze workflowmotor is aangepast aan de specifieke behoeften van het financieel beheer bij de Commissie en zou ook in een eventueel herzien systeem moeten worden ingepast.

II.1.5. Kosten van het huidige systeem

De ontwikkeling van het SINCOM2-systeem heeft in de periode 1994-1997 ongeveer 10,4 miljoen EUR gekost, inclusief testen, documentatie en cursussen voor gebruikers. Dit is relatief weinig vergeleken met de investeringen die andere organisaties hebben gedaan voor hun computersystemen. Dit budget is ook vergelijkbaar met dat van sommige systemen die door individuele ordonnateursdiensten worden ontwikkeld voor hun eigen behoeften. De onderhoudskosten van het systeem (nieuwe ontwikkelingen, cursussen voor nieuwe gebruikers, enz.) bedragen ongeveer 2,6 miljoen EUR per jaar.

II.2. Situatie in de lidstaten

Zoals in I.3 hierboven reeds is aangegeven, is de Commissie deze weg niet als enige ingeslagen: de meeste Europese staten zijn ten minste zover dat zij overwegen op boekhouding op transactiebasis over te schakelen. Om een dergelijke overschakeling te ondersteunen, zijn de overheidsdiensten van de lidstaten in diverse stadia van implementatie van nieuwe geautomatiseerde financiële beheers- en boekhoudsystemen – op zowel nationaal als lokaal niveau. Deze systemen zijn altijd gebaseerd op aangekochte pakketten – interne ontwikkeling wordt niet meer als optie gezien. De belangrijkste redenen voor het aankopen van pakketten zijn dat:

- zij bieden meer flexibiliteit dan in het verleden en het is dus gemakkelijker in specifieke behoeften te voorzien door het pakket aan te passen;
- de totale kosten van een pakket zijn lager dan interne ontwikkeling; en

- het gebruik van een standaardpakket zorgt voor meer harmonisatie tussen verschillende ministeries of afdelingen.

Wanneer pakketten worden gebruikt, worden zij altijd aangevuld door specifieke ontwikkelingen – die gemiddeld een kwart van de functies voor hun rekening nemen. De resterende functies worden geleverd door speciale aanvullende ontwikkelingen of pakketten of "erfenissystemen" – bestaande beproefde systemen die de organisatie besluit te behouden en in de nieuwe systeemarchitectuur in te passen. Omdat een aanzienlijk deel van de functies van het systeem buiten het pakket om wordt verstrekt, moet ervoor worden gezorgd dat de systemen gemakkelijk te koppelen en te integreren zijn. Webtechnologie wordt nu de norm voor deze ontwikkelingen.

Projecten inzake overschakeling op boekhouding op transactiebasis kunnen veel tijd en middelen vergen – de projectteams omvatten doorgaans 20 tot 50 personen, en soms wel 200 personen. Hoewel de implementatie van het geautomatiseerde systeem in 18 maanden kan worden verwezenlijkt, duurt het gehele project inclusief de implementatie van de boekhoudregels doorgaans zes tot tien jaar.

II.3. Opties voor de toekomst

Ongeacht de uiteindelijke keuze die wordt gemaakt, moeten bij de keuze van het systeem enkele belangrijke beginselen in acht worden genomen. De ervaring met SINCOM2 leert dat het toekomstige boekhoudsysteem volledig geïntegreerd moet zijn (alle boekhoudgegevens worden direct uit het systeem verstrekt), of het nu gaat om één standaardpakket of een pakket met compatibele modules die worden aangekocht of speciaal worden ontwikkeld. De één-pakket-benadering is **essentieel** voor de kernfunctie boekhouden. Wanneer het centrale standaardpakket niet voorziet in de behoeften van de gebruikers **aan beheersfuncties** of wanneer het niet kosteneffectief is de betrokken functie te gebruiken, kan de Commissie overwegen aanvullende software aan te kopen of haar eigen systemen te ontwikkelen om in de geconstateerde behoeften te voorzien – maar altijd met inachtneming van de beginselen integratie en interoperabiliteit. Wanneer het niet om gemeenschappelijke, maar om sectorale behoeften gaat, kan in deze behoeften worden voorzien door de ontwikkeling of het behoud van sectorale systemen, wederom met inachtneming van de beginselen integratie en interoperabiliteit.

Het nieuwe systeem moet de boekhouding op transactiebasis zoals gedefinieerd door de rekenplichtige mogelijk maken. Het moet ook de beveiliging en de betrouwbaarheid van de gegevens garanderen en zorgen voor een volledig controletraject. De vereisten voor het nieuwe systeem worden in de onderstaande tabel samengevat.

Tabel 1: Belangrijke vereisten voor het toekomstige boekhoudsysteem

Zorgen voor volledige capaciteit voor boekhouding op transactiebasis
• alle functies voor boekhouding op transactiebasis worden geleverd door het centrale standaardpakket   • volledige inachtneming van algemeen aanvaarde boekhoudbeginselen
Zorgen voor consistentie van de gegevens
• geen dubbele verwerking van gegevens in verschillende onderdelen van het systeem   • verwijdering van overbodige gegevens en waarborg van consistentie   • de sectorale functies moeten worden opgenomen in de totale systeemarchitectuur   • het systeem moet consistent zijn – wanneer een specifieke beheersfunctie wordt gecreëerd, moet deze voldoen aan de regels inzake presentatie van gegevens en zijn ontworpen om de samenhang ten volle te waarborgen   • inachtneming van de interoperabiliteitsbeginselen die zijn opgenomen in het e-Commissie-initiatief   • de diensten moeten allemaal toegang hebben tot dezelfde betrouwbare rapportagegegevens – het systeem moet de enige bron van boekhoudgegevens zijn
Zorgen voor doeltreffende beveiliging
• standaardbeveiligingsbeleid moet volledig ten uitvoer worden gelegd
Andere vereisten
• de risico's in verband met de overschakeling moeten worden geminimaliseerd   • voorkeur voor centrale standaardfuncties (inclusief beheersinstrumenten) die worden geleverd door een standaardpakket. Ander oplossingen moeten alleen worden ontwikkeld indien het standaardpakket niet kosteneffectief is of niet voorziet in de behoeften van de gebruikers   • onderhoudsgemak, portabiliteit en gebruiksvriendelijkheid

De kosten van het systeem worden niet genoemd onder de belangrijke vereisten voor de nieuwe architectuur – het project moet in de eerste plaats een betrouwbaar geïntegreerd systeem opleveren en daarom zijn bij het beoordelen van de opties de kosten van secundair belang, hoewel uiteraard moet worden gezorgd voor een goede prijs-kwaliteitverhouding. Het nieuwe systeem moet voorzien in de behoeften van de

gebruikers, inclusief de voor boekhouding op transactiebasis vereiste functies, geïntegreerde werking en strenge beveiliging. Het doel van het project moet enerzijds de implementatie van een dergelijk systeem zijn en anderzijds een optimale prijs-kwaliteitverhouding voor de Commissie.

De mededeling van juli beschreef drie opties voor de toekomst:

- het huidige SINCOM2-systeem gebruiken en tegelijkertijd de prestaties daarvan blijven verbeteren;
- één enkel standaardpakket gebruiken voor alle functies; en
- elementen van het bestaande systeem gebruiken in een ontwikkeling naar een nieuwe architectuur op basis van het ene standaardpakket dat al wordt gebruikt bij de Commissie, dat de oorzaken van incoherentie wegneemt en waarin gegevens slechts eenmaal worden opgeslagen.

In dit deel van de mededeling wordt elke optie geëvalueerd en een conclusie getrokken over de wenselijkheid en de haalbaarheid ervan.

II.3.1. Optie 1: blijven gebruikmaken van het huidige systeem

Deze optie zou betekenen dat de huidige systeemarchitectuur ongewijzigd blijft – Si2 en SAP zouden in gebruik blijven terwijl actie wordt ondernomen om de synchronisatie van de gegevens te verbeteren en de beveiliging te verscherpen. Uiteraard zouden extra functies moeten worden gecreëerd om te voorzien in de behoeften van boekhouding op transactiebasis. Terwijl deze extra functies in SAP waarschijnlijk grotendeels zouden kunnen worden gecreëerd door gebruik te maken van bestaande modules in het systeem, zou Si2 ingrijpend moeten worden aangepast om ervoor te zorgen dat alle boekhoudgegevens op transactiebasis in het systeem kunnen worden ingevoerd.

Hoewel dit waarschijnlijk de optie is die het minst kost, is het om twee redenen niet de aanbevolen oplossing. In de eerste plaats is de systeemarchitectuur niet optimaal, omdat sprake is van twee aparte, aan elkaar gekoppelde systemen, en in de tweede plaats worden in deze optie de sectorale systemen niet in de totale systeemarchitectuur geïntegreerd.

Om deze redenen wordt deze optie **verworpen**. Uiteraard moet wel worden voortgegaan met het verbeteren van de werking van het huidige systeem totdat een nieuwe architectuur wordt ingevoerd, met name wat betreft de consistentie van de gegevens en de beveiliging van het systeem (zie punt II.4.1).

II.3.2. Optie 2: Eén standaardpakket

Het gebruik van één standaardpakket zou betekenen dat het niet meer toegestaan zou zijn gegevens uit de bestaande sectorale systemen naar het centrale systeem te zenden. Alle ordonnateursdiensten zouden de standaardfuncties van het pakket op dezelfde manier

moeten gebruiken – voor zowel beheers- als boekhouddoeleinden. Deze optie zou het risico van incoherentie uitbannen, aangezien alle gebruikers hetzelfde systeem op dezelfde manier zouden gebruiken en hun eigen bestaande sectorale beheerssystemen in feite zouden worden afgeschaft omdat deze functies in het centrale systeem voorhanden zouden zijn.

In hoeverre deze oplossing in de praktijk kan worden uitgevoerd is echter niet zeker en moet nog verder worden onderzocht, aangezien voor verschillende sectoren waarin de Commissie actief is, specifieke sectorale regels gelden die door de wetgever worden voorgeschreven. Het Financieel Reglement bevat namelijk specifieke en uiteenlopende bepalingen voor de verschillende sectoren. Zonder verdere studie is niet duidelijk of door één standaardpakket in deze verschillende sectorale behoeften kan worden voorzien.

Er zou moeten worden nagegaan of het haalbaar is een gezamenlijke procedure te ontwikkelen die alle betrokken sectorale regels respecteert. De mate van aanpassing die nodig is, zou natuurlijk invloed hebben op de haalbaarheid en kosteneffectiviteit van deze optie. Hoewel deze optie op papier aantrekkelijk is, is er een aantal praktische aspecten waarmee rekening moet worden gehouden voordat kan worden besloten in deze richting verder te gaan.

Volgens de bepalingen van de open aanbesteding van het SAP-pakket dat in SINCOM2 wordt gebruikt, kan dit pakket worden gehandhaafd zonder een beroep te doen op de markt **indien het uitsluitend voor boekhouddoeleinden wordt gebruikt**. Indien het echter met andere (beheers- en sectorale) functies wordt uitgebreid, moet waarschijnlijk een volledige openbare aanbestedingsprocedure worden gevolgd. Voor elk systeem dat het huidige pakket vervangt, zou een volledige openbare aanbestedingsprocedure noodzakelijk zijn. Dit zou leiden tot een nieuwe aanbestedingsprocedure die de invoering van een nieuw systeem op transactiebasis waarschijnlijk zou vertragen tot na de uiterste termijn (2005).

Om één standaardpakket als enige systeem te kunnen gebruiken, zouden de verschillende sectorale regels en praktijken moeten worden opgenomen in de standaardprocedures die voor het pakket vereist zijn. Deze optie staat nog open, aangezien meer werk nodig is om te analyseren of het haalbaar is alle benodigde sectorale functies in één standaardpakket onder te brengen. Het is helemaal niet zeker dat uit deze analyses zal blijken dat deze optie haalbaar of kosteneffectief is. Er moet dus nog een optie worden overwogen

II.3.3. Optie 3: Een nieuw geïntegreerd systeem

Deze optie verschilt van optie 2 in die zin dat, hoewel alle boekhoudfuncties worden geleverd door het centrale boekhoudpakket, wordt erkend dat de vereiste beheersfuncties wellicht niet beschikbaar zijn in het kernpakket en dat dus sectorale systemen moeten worden gehandhaafd of ontwikkeld binnen de totale systeemarchitectuur. De haalbaarheid van deze architectuur en de acties die nodig zijn voor de invoering ervan, zullen in het eerste kwartaal 2003 worden bestudeerd. Deze optie gaat ervan uit dat het huidige pakket wordt gebruikt voor de doeleinden van de oorspronkelijke aanbesteding (boekhoudfuncties). Extra boekhoudfuncties zouden kunnen worden verkregen door het

bestaande contract uit te breiden. Elke nieuwe beheersfunctie die in het systeem wordt geïntegreerd, zou kunnen meebrengen dat – in overleg met het directoraat Informatica – een beroep moet worden gedaan op de markt. Afhankelijk van de omvang van de extra functies die worden aangekocht, zou optie 3 uiteindelijk kunnen lijken op optie 2 qua technische aspecten, wat betreft het beroep dat op de markt wordt gedaan en de tijd die nodig is voor de volledige implementatie.

De sectorale systemen die in de totale systeemarchitectuur worden geïntegreerd, zouden overeenkomstig artikel 61, lid 2, van het Financieel Reglement door de rekenplichtige moeten worden goedgekeurd en moeten voldoen aan strikte interoperabiliteits- en integratieregels om voor passende beveiliging en consistentie van gegevens te zorgen. Deze optie zou in overeenstemming zijn met artikel 206 van de uitvoeringsvoorschriften van het Financieel Reglement aangezien de boekhouding zou worden gevoerd in een geïntegreerd systeem waarin het centrale systeem voorziet in **alle** boekhoudfuncties. Voor financiële beheersfuncties zou de volgende benadering worden gehanteerd:

- ten eerste zou de haalbaarheid worden geëvalueerd om deze binnen het huidige pakket te verstrekken. Wanneer dit kan worden gedaan in overeenstemming met de behoeften van de gebruikers en tegen redelijke kosten, zouden deze functies in het gezamenlijke systeem worden verstrekt;
- ten tweede zou, wanneer het niet mogelijk is het huidige pakket te gebruiken om aan de behoeften van de gebruikers tegemoet te komen zonder aanvullende ontwikkelingen, de optie worden onderzocht van een standaardpakket dat volledig kan worden geïntegreerd met het huidige. Wanneer deze oplossing kosteneffectief is, kan ervoor worden gekozen;
- ten derde zou, wanneer de pakketoplossing niet mogelijk is, een besluit worden genomen over de vraag of het gaat om een gezamenlijke behoefte van sommige of alle sectoren, dan wel of het gaat om een behoefte van sectorale aard. Wanneer sprake is van een gezamenlijke behoefte, kan een interne oplossing worden ontwikkeld en in de totale architectuur worden geïntegreerd om te voorkomen dat individuele diensten moeten investeren in de ontwikkeling van hun eigen oplossingen; en
- ten slotte zouden de verantwoordelijke diensten, wanneer het gaat om een behoefte van sectorale aard, worden verzocht hun eigen oplossing te ontwikkelen, met volledige inachtneming van de interoperabiliteitsbeginselen. Deze systemen zouden door de rekenplichtige moeten worden gevalideerd en moeten voldoen aan stringente specificaties om de samenhang met het centrale systeem te waarborgen.

In deze optie moeten alle functies (of ze nu door het gezamenlijke systeem worden geleverd of door in de totale architectuur geïntegreerde sectorale systemen) volledig geïntegreerd zijn om te waarborgen dat de gegevens te allen tijde consistent zijn. De boekhoudfuncties zouden binnen het pakket worden geleverd, maar via het gebruik van

een web front-end zouden gegevens uit andere door de rekenplichtige gevalideerde systemen op het scherm kunnen worden getoond.

De bovenstaande aanpak zou betekenen dat er een gezamenlijk centraal financieel en boekhoudsysteem is dat geïntegreerd en volledig coherent is. Het zou de **enige bron** zijn van boekhoudgegevens en de gegevens zouden door alle gebruikers worden gedeeld. Rond deze kern zouden systemen bestaan die beheersfuncties bieden die op sectoraal niveau nodig zijn om te voorzien in behoeften die niet voor alle diensten van de Commissie relevant zijn. Het centrale systeem zou passende beheersfuncties bieden voor de diensten die geen specifieke sectorale behoeften hebben. Tijdens de ontwerpfase van het systeem zou met de ordonnateursdiensten een analyse van het bedrijfsproces worden uitgevoerd om hun gebruikersvereisten te evalueren.

Deze optie zou zorgen voor volledige coherentie omdat de gegevens door de verschillende systeemmodules zouden worden gedeeld volgens de interoperabiliteitsbeginselen. Alle gegevens over vastleggingen en betalingen zouden bijvoorbeeld hetzelfde zijn, of ze nu via sectorale systemen of via het gezamenlijke systeem worden bekeken. Alle gebruikers zouden namelijk vanuit sectorale systemen of het centrale systeem dezelfde gegevens te zien krijgen. Om de betrouwbaarheid van de gegevens te waarborgen, zouden regels worden vastgesteld wat betreft de bron van definitieve gegevens in elk stadium van de levenscyclus van een transactie. Voordat bijvoorbeeld een in een sectoraal systeem ingeleide transactie door de ordonnateur wordt goedgekeurd, zou de enige bron van betrouwbare gegevens over die transactie het sectorale systeem zijn (aangezien de transactie in het gezamenlijke systeem nog niet zou bestaan). Zodra de transactie echter door de ordonnateur is goedgekeurd en is geboekt, wordt het gezamenlijke systeem de enige bron van financiële informatie over die transactie. De geschiedenis van de transactie in het sectorale systeem zou worden bewaard met het oog op het controletraject, maar de gebruiker zou, zodra een transactie is afgerond, in alle gevallen vanuit het centrale boekhoudsysteem slechts de financiële elementen van de transactie te zien krijgen.

De voordelen van deze oplossing zijn dat maximaal gebruik kan worden gemaakt van één standaardboekhoudpakket terwijl tegelijkertijd wordt erkend dat in sommige beheersbehoeften gemakkelijker kan worden voorzien door andere oplossingen. De coherentie van de gegevens zou gewaarborgd zijn door in elk stadium van de levenscyclus van een transactie vast te leggen wat het mastersysteem is. Gebruikers van alle andere verbonden systemen zouden alleen de gegevens uit het mastersysteem kunnen zien. Beslissingen over de manier waarop deze extra functies moeten worden verstrekt, zouden van geval tot geval worden genomen aan de hand van de kosteneffectiviteit en operationele overwegingen. In geen geval zou worden toegelaten dat de ontwikkeling van een oplossing buiten het centrale pakket afbreuk zou doen aan de coherentie. Alle beslissingen zouden volledig worden gedocumenteerd.

II.3.4. Interoperabiliteit van systemen

Het project e-Commissie werd in 2001 gestart om te onderzoeken hoe informatie- en communicatietechnologie kan worden toegepast om het bestuur te verbeteren. Een

tussentijds verslag over het project in 2002 concludeerde dat het gebrek aan interoperabiliteit van gezamenlijke en sectorale beheersinformatiesystemen een remmende werking heeft op de doeltreffendheid. Het verslag erkende dat de verwezenlijking van beheer van goede kwaliteit betere samenwerking tussen de diensten vergt, hoewel ook werd geconstateerd dat er momenteel weinig stimulansen zijn voor individuele diensten om een bijdrage te leveren aan gezamenlijke benaderingen. Het verslag, dat betrekking had op alle gezamenlijke systemen, constateerde dat gebrek aan interoperabiliteit de volgende risico's meebracht:

- inconsistenties tussen de gegevens van de verschillende informatiesystemen;
- gegevens zitten vaak "opgesloten" binnen een informatiesysteem en kunnen niet met andere gebruikers worden gedeeld; en
- informatiesystemen zijn ontworpen om een bepaalde functie te vervullen, ongeacht de continuïteit van de taken van de gebruiker ter ondersteuning van zijn werk.

In juli 2002 heeft de Commissie een actieplan opgesteld met betrekking tot de jaarlijkse activiteitenverslagen en verklaringen van de directeuren-generaal en de diensthoofden (COM(2002) 426). Naar aanleiding van sommige van de verklaringen was duidelijk geworden dat het gebrek aan interoperabiliteit van systemen voor sommige diensten beheersproblemen veroorzaakte. In dit verband en met het oog op de waarborging van de kwaliteit van de gegevens is het essentieel dat de nieuwe systeemarchitectuur die wordt ontwikkeld om de hervorming van de boekhouding te ondersteunen, de interoperabiliteitsbeginselen in acht neemt.

Het toekomstige boekhoudsysteem moet er dus voor zorgen dat:

- de gebruiker één toegangspunt tot de gegevens heeft dat aan zijn eigen behoeften is aangepast;
- informatie één keer wordt ingevoerd en deze informatie door alle systemen wordt gedeeld (met inachtneming van beveiligingsregels); en
- er voor alle gegevens unieke en uniforme gegevensdefinities zijn die voor alle systemen gelden.

De verwezenlijking van interoperabiliteit is zowel een technische kwestie (ervoor zorgen dat de voor het systeem gebruikte technologie het mogelijk maakt gegevens te delen met andere systemen) als een kwestie van een functioneel ontwerp (ervoor zorgen dat het werkelijk in de behoeften van de gebruikers voorziet). Interoperabiliteit betekent ook dat strenge centrale technische en functionele regels moeten worden opgesteld met betrekking tot de manier waarop de systemen werken en worden ontwikkeld. Wat dit laatste vereiste betreft, moet het systeem zo worden ontworpen dat het de werkprocessen van alle gebruikers ondersteunt. Ook moeten procedures worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat alle in andere systemen gepresenteerde boekhoudgegevens en financiële

gegevens waar dit relevant is rechtstreeks van het centrale boekhoudsysteem afkomstig zijn.

Tevens moet rekening worden gehouden met andere werkzaamheden inzake interoperabiliteit – met name de opstelling van gezamenlijke gegevensbeheersbeginselen (om ervoor te zorgen dat een bepaalde term in het ene systeem hetzelfde betekent als in een ander systeem, of het systeem nu gezamenlijk of sectoraal is). In aansluiting op ontwikkelingen in de context van de algemene vooruitgang op het gebied van interoperabiliteit moet het systeem het gebruik mogelijk maken van één portaal via welk de gebruikers toegang hebben tot het centrale systeem.

II.3.5. Evaluatie van de systeemopties

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de eerste beoordeling van de drie systeemopties aan de hand van de in tabel 1 genoemde criteria.

Tabel 2: Evaluatie van de opties aan de hand van belangrijke vereisten voor het toekomstige boekhoudsysteem

	Optie 1	Optie 2	Optie 3
Zorgen voor volledige capaciteit voor boekhouding op transactiebasis			
alle functies voor boekhouding op transactiebasis worden geleverd door het centrale standaardpakket	Nee	Ja	Ja
volledige inachtneming van algemeen aanvaarde boekhoudbeginselen	Nee	Ja	Ja
Zorgen voor consistentie van de gegevens			
geen dubbele verwerking van gegevens in verschillende onderdelen van het systeem	Nee	Ja	Ja
verwijdering van overbodige gegevens en waarborg van consistentie	Nee	Ja	Ja
de sectorale functies moeten worden opgenomen in de totale systeemarchitectuur	Nee	Ja	Ja
het systeem moet consistent zijn – wanneer een specifieke beheersfunctie wordt gecreëerd, moet deze voldoen aan de regels inzake presentatie van gegevens en zijn ontworpen om de samenhang ten volle te waarborgen	Nee	Hangt ervan af	Ja
inachtneming van de interoperabiliteitsbeginselen die zijn opgenomen in het e-Commissie-initiatief	Nee	Hangt ervan af	Ja
de diensten moeten allemaal toegang hebben tot dezelfde betrouwbare rapportagegegevens – het systeem moet de enige bron van boekhoudgegevens zijn	Ja, tegen eind 2003	Ja	Ja
Zorgen voor doeltreffende beveiliging			
standaardbeveiligingsbeleid moet volledig ten uitvoer worden gelegd	Alleen gezamenlijke systemen	Hangt ervan af	Ja
Andere vereisten			
de risico's in verband met de overschakeling moeten worden geminimaliseerd	N.v.t.	Nee	Ja
voorkeur voor centrale standaardfuncties (inclusief beheersinstrumenten) die worden geleverd door een standaardpakket. Andere oplossingen moeten alleen worden	Nee	Nee	Ja

ontwikkeld indien het standaardpakket niet kosteneffectief is of niet voorziet in de behoeften van de gebruikers			
onderhoudsgemak, portabiliteit en gebruiksvriendelijkheid	Nee	Hangt ervan af	Ja

Uit tabel 2 blijkt dat de verbetering van het huidige systeem wat consistentie van de gegevens en beveiliging betreft weliswaar hoge prioriteit heeft voor het komende jaar, maar de beginselen van de hervorming van de boekhouding vanaf 2005 niet in acht neemt. Deze optie kan dan ook worden verworpen als oplossing voor de langere termijn.

De tabel toont ook aan dat de keuze tussen de opties 2 en 3 minder eenvoudig is. Deze opties hebben veelal dezelfde voordelen – het belangrijkste verschil is dat bij optie 2 alle functies binnen het gezamenlijke systeem worden verstrekt en er dus onzekerheid is over de vraag of deze optie aan bepaalde criteria voldoet. De oorzaak hiervan is voornamelijk dat optie 2 betekent dat in het gezamenlijke systeem plaats moet worden ingeruimd voor verschillende sectorale regels, terwijl de sectorale procedures en werkwijzen moeten worden aangepast om aan de vereisten van dit systeem te voldoen. Optie 2 zou ook grote veranderingen meebrengen die in een keer zouden worden doorgevoerd - de gegevens van de bestaande sectorale systemen zouden moeten worden geconverteerd en in het nieuwe systeem moeten worden ingevoerd, en tegelijkertijd zouden de sectorale systemen moeten worden afgeschaft. Hierdoor zou het risico van de overschakeling op het nieuwe systeem toenemen, evenals de kosten.

Het voordeel van optie 3 is dat zoveel mogelijk functies (en alle boekhoudfuncties) door het gezamenlijke systeem kunnen worden geleverd, terwijl wordt erkend dat het gezamenlijke pakket niet alle vereiste beheersfuncties biedt of dat het kosteneffectiever kan zijn om andere geïntegreerde oplossingen te gebruiken voor sommige van deze functies. Optie 3 erkent tevens de reeds bestaande sectorale systemen die zijn aangepast aan de bijzondere beheersbehoeften van de diensten die er gebruik van maken. Deze optie zou voor volmaakte coherentie zorgen omdat de centrale boekhoudgegevens alleen uit het gezamenlijke boekhoudsysteem afkomstig zouden zijn. Strengere regels zouden ervoor zorgen dat alle aan het gezamenlijke systeem gekoppelde gegevens de interoperabiliteitsbeginselen volledig in acht nemen (inclusief het gebruik van standaarddefinities voor alle gegevens (naam, gedetailleerde beschrijving/betekenis, formaat, regels die erop van toepassing zijn) samen met een geïntegreerd gegevensmodel.

De ontwikkeling van de nieuwe systeemarchitectuur is een grote onderneming voor de Commissie, zoals dat voor elke organisatie het geval zou zijn. Het is essentieel dat deze ontwikkeling succesvol is. Het risico moet derhalve tot een absoluut minimum worden beperkt. De oplossing moet dus op beproefde middelen berusten – aangekocht of intern ontwikkeld. De belangrijke beginselen die in acht moeten worden genomen zijn de integratie van de systemen (en dus de coherentie van de gegevens) en de handhaving van doeltreffende beveiliging. Dit moet bij dit project het devies zijn.

Zowel gezamenlijke systemen als sectorale systemen moeten interoperabel zijn. Er moet dus worden onderzocht hoe systemen die zijn ontwikkeld om in sectorale behoeften te voorzien, in het gezamenlijke centrale financiële beheers- en boekhoudsysteem kunnen worden geïntegreerd. Er zal zo spoedig mogelijk opdracht worden gegeven tot een externe studie door erkende deskundigen ter zake om de opties 2 en 3, en met name de laatste, te onderzoeken aan de hand van de vraag hoe sectorale systemen in de totale systeemarchitectuur kunnen worden ingepast. Deze studie, waarvan de resultaten ook aan het directoraat Informatica zullen worden medegedeeld zodat het opmerkingen kan maken, zal de opties evalueren vanuit technisch en praktisch oogpunt. In het tweede kwartaal 2003 zal op basis van deze studie een gedetailleerd draaiboek voor de ontwikkeling en implementatie van de nieuwe architectuur worden opgesteld dat door deskundigen zal worden gevalideerd.

II.4. Te nemen maatregelen

II.4.1. Verbetering van het bestaande systeem

Om ervoor te zorgen dat haar personeel toegang krijgt tot financiële en boekhoudkundige gegevens van hoge kwaliteit dient de Commissie, naast de ontwikkeling van de nieuwe architectuur, tevens de werking van het bestaande SINCOM2-systeem te verbeteren. Deze verbetering was in 2002 een prioriteit en zal dit in 2003 blijven. De concrete maatregelen die in 2003 in samenwerking met externe deskundigen zullen worden genomen omvatten:

- de ontwikkeling en uitvoering van een webversie van het Si2-systeem om de interoperabiliteit te bevorderen (dit sluit aan bij de ontwikkeling van de nieuwe beheersfunctie in SINCOM2 – de databank voor contractanten ICON en het centraal facturenregister);
- de verwijdering van overtollige gegevens door de mogelijkheid boekhoudkundige gegevens van het SAP op de internetversie van Si2 te raadplegen;
- de samenvoeging van de gegevens over 2002 van Si2 en SAP en de regelmatige controle van de kwaliteit van de gegevens in het systeem;
- de ontwikkeling van een schriftelijk vast te leggen beveiligingsbeleid voor het beheer van de veiligheid in het systeem, dat gebaseerd zal zijn op de beste internationale praktijk¹⁵ en dat streng in acht moet worden genomen;
- de vaststelling van voorschriften om in de ontwikkelingsfase van de nieuwe functie beveiligingselementen in te bouwen, zodat alle toekomstige ontwikkelingen volledig in overeenstemming zijn met het beveiligingsbeleid; en

---

¹⁵ Inclusief de Britse Standaard 7799 – Beheerssystemen inzake de veiligheid van informatie, specificatie met richtsnoeren voor gebruik.

- de ontwikkeling van geautomatiseerde instrumenten om het beheer van en de controle op de toegangsrechten in het kader van het systeem te vergemakkelijken.

II.4.2. Ontwikkeling van het nieuwe systeem

De ontwikkeling van het nieuwe systeem zou zorgvuldig moeten worden gepland overeenkomstig de gekozen optie. Er zijn evenwel een aantal gezamenlijke stappen die in tabel 3 hieronder worden weergegeven. Het tijdschema voor de ontwikkeling van het systeem hangt uiteraard af van de vorderingen die met de algehele hervorming van de boekhouding worden gemaakt en de overdracht van gebruikersspecificaties aan het projectteam. Hoewel de werkzaamheden om het huidige systeem te verbeteren zullen worden voortgezet totdat de nieuwe architectuur tot stand is gebracht, kan de nieuwe functie pas worden ontwikkeld wanneer de behoeften van de gebruikers zijn vastgesteld (ongeacht of het hierbij door de rekenplichtige verstrekte boekhoudkundige voorschriften betreft of behoeften op het gebied van beheer van andere gebruikers).

Naast de ontwikkeling van de internetversie van Si2 zal de Commissie een begin maken met de migratie van de huidige versie van SAP naar de nieuwe module, SAP Enterprise. Migratie van de thans gebruikte 4.0-versie van SAP naar deze module is, ondanks de overgang op een ander systeem, noodzakelijk omdat SAP de 4.0-release na eind 2004 niet meer ondersteunt. Release 4.7 van SAP Enterprise geeft dezelfde functie, maar biedt daarnaast de mogelijkheid om via internet toegang tot het systeem te verkrijgen, waardoor een grotere flexibiliteit in gebruik mogelijk is. Dankzij deze migratie, die hoe dan ook noodzakelijk is, zal uiteindelijk een naadloos systeem ten uitvoer worden gelegd dat volledig geïntegreerd is met beheersystemen via internet terwijl tevens specifieke technische beperkingen die met het gebruik van de huidige module verbonden zijn, worden opgeheven. De bedoeling is deze migratie in 2003 voor te bereiden en in augustus 2004 te voltooien, in het vooruitzicht van de implementatie van de nieuwe systeemarchitectuur. Opgemerkt zij evenwel dat een geheel geïntegreerd systeem pas zal worden geïnstalleerd wanneer de nieuwe architectuur volledig geïmplementeerd is, ook wanneer problemen inzake de coherentie en de beveiliging in een eerdere fase van project zullen worden opgelost.

De prioriteit voor 2004 is, afgezien van de afronding van de migratie, de volledige voltooiing van de toekomstige architectuur (waarbij ervoor wordt gezorgd dat de door de rekenplichtige vereiste functie wordt geïnstalleerd) en de daaropvolgende proeven, opleidingen en documentatie. Op voorwaarde dat de proeven slagen en het nieuwe systeem wordt goedgekeurd, zal de nieuwe architectuur vanaf januari 2005 worden geïmplementeerd voor alle transacties in het kader van de begroting 2005.

De bestaande gegevens van SINCOM2 zullen uiteraard in de nieuwe architectuur moeten worden opgenomen. Dit houdt in dat alle bestaande gegevens aan de nieuwe structuren en inhoud van de gegevens moeten worden aangepast. In geval van optie 3 is dit een geleidelijk proces, maar de conversie moet hoe dan ook tot stand worden gebracht. Er zullen tijd en middelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat dit proces op ordelijke en doelmatige wijze ten uitvoer wordt gelegd. Met name zal een grote tijdsinvestering nodig

zijn voordat het volledige systeem in bedrijf wordt gesteld; hiermee moet in het algemene tijdschema rekening worden gehouden. Op alle diensten van de Commissie zal wellicht een beroep worden gedaan om hun transacties op de omschakeling voor te bereiden.

Tabel 3: Maatregelen met het oog op de implementering van de nieuwe systeemarchitectuur

Maatregel/Resultaat
De rekenplichtige heeft een eerste analyse van de boekhoudkundige vereisten op basis van het besluit van de Commissie.
Uitvoerbaarheidsstudie van de nieuwe architectuur, en met name een onderzoek naar de vraag hoe sectorale systemen kunnen worden geïntegreerd (optie 3)
Gedetailleerd draaiboek voor de implementering van het volgende geautomatiseerde systeem
Inventarisatie en analyse van de bestaande sectorale systemen en analyse van de behoeften van de gebruikers op het gebied van beheer
Concept van de voorgestelde oplossingen - de geleidelijke functionele en technische definitie van het systeem
Begin van de migratie naar SAP Enterprise
Verwijdering van overtollige gegevens
Workshops voor gebruikers en feedback
Geleidelijke implementering van de nieuwe functie - zodra een aanvullende functie beschikbaar is die aan de behoeften van de gebruikers voldoet, zal deze geïmplementeerd worden zonder de einddatum van januari 2005 af te wachten
Migratie naar SAP Enterprise voltooid
Aanpassing van de nieuwe functies aan de resultaten van de proeven
Opleiding voor hoofdgebruikers
Release van het nieuwe systeem

II.4.3. Tijdschema

Er is slechts weinig tijd om de noodzakelijke veranderingen door te voeren indien het systeem vanaf 2005 de boekhouding op transactiebasis moet ondersteunen. Veel hangt af

van de gekozen optie - in beginsel zou de implementering van optie 2 meer tijd vergen dan van optie 3. Bovendien zou in geval van optie 2 infrastructuur tot stand moeten worden gebracht om toezicht te houden op de migratie van de functie en van de gegevens van sectorale systemen naar het centrale systeem; in geval van optie 3 geldt hetzelfde voor de integratie, zowel in technisch als in functioneel opzicht, van erkende sectorale systemen in de nieuwe systeemarchitectuur.

Welke optie ook wordt gekozen, waarschijnlijk zullen in 2005 niet alle boekhoudkundige gegevens op transactiebasis afkomstig zijn van het centrale boekhoudsysteem. Dit vormt een afspiegeling van de situatie in de lidstaten waar boekhouding op transactiebasis is ingevoerd, maar waar de geautomatiseerde systemen nog moeten worden ontwikkeld. In deze gevallen komen de desbetreffende gegevens van bronnen buiten het systeem. Het is van belang zo snel mogelijk de functie te identificeren die niet vóór 2005 kan worden ingevoerd zodat de rekenplichtige andere procedures kan vaststellen om de boekhoudkundige gegevens te verzamelen en de kwaliteit ervan te waarborgen.

III. DEEL III: PROJECTBEHEER

Het is duidelijk dat deze hervorming van de boekhouding een ambitieus project is. Door deze mededeling goed te keuren geeft de Commissie een duidelijk mandaat voor de hervormingen en de tijd die waarschijnlijk nodig is om deze uit te voeren; zij machtigt de DG's om een begin te maken met de noodzakelijke veranderingen. De risico's die het doorvoeren van de voorgestelde grootscheepse veranderingen met zich brengt in een complexe organisatie als de Commissie en op zo korte termijn moeten evenwel niet worden onderschat. Om deze risico's tegen te gaan zullen alle diensten volledig bij dit belangrijke project worden betrokken opdat aan de vereisten van alle gebruikers kan worden voldaan en de Commissie over een systeem van hoge kwaliteit beschikt dat aan haar eigen managementbehoeften voldoet en dat de begrotingsautoriteit en andere belanghebbenden tijdig passende en betrouwbare informatie verschaft. De beschikbaarheid van voldoende middelen en interne deskundigen en de ondersteuning van naar behoren gekwalificeerde en ervaren externe deskundigen zullen van cruciaal belang zijn voor het welslagen van het project. De uiterste termijn voor de uitvoering van het project is in het nieuwe financieel reglement vastgelegd: het nieuwe boekhoudkader moet vóór begin 2005 zijn vastgesteld en het geautomatiseerde boekhoudsysteem moet dan beschikbaar zijn om zoveel mogelijk van de desbetreffende voorschriften te ondersteunen.

In deze afdeling wordt de structuur beschreven die voor het beheer van het project tot stand moet worden gebracht, alsmede de noodzakelijke middelen - zowel personele als financiële middelen - en het tijdschema voor de uitvoering.

III.1. Projectorganisatie

Het projectbeheer en de projectorganisatie vormde de sleutel tot het succes van het project. Om het project te organiseren is voldoende identificatie met het project, een duidelijke omschrijving van de verantwoordelijkheden en verdeling van de taken, een

grote betrokkenheid van alle belanghebbenden en een soepele samenwerking tussen deelprojecten noodzakelijk.

Gezien het grote belang van het project zullen de hoogste ambtenaren van DG Begroting het project leiden en hiervoor de volledige verantwoordelijkheid dragen. Om DG Begroting bij te staan zal een "Project Oversight Board" worden opgericht onder voorzitterschap van de Directeur-generaal Begroting waarin vertegenwoordigers van de horizontale diensten (Secretariaat-generaal en personeelszaken en administratie) alsmede vertegenwoordigers van elk beleidsterrein van de Commissie¹⁶ zitting hebben. Deze Board, die een adviserende taak zal hebben, zal feedback en advies verschaffen ten behoeve van het beheer van het project. De Dienst interne audit zal als waarnemer worden uitgenodigd, evenals de Rekenkamer.

De rekenplichtige zal de hoofdverantwoordelijkheid voor het project dragen, en boekhoudnormen vaststellen en informatiesystemen valideren. Alle middelen en deskundigen met inbegrip van de informatiesystemen van DG Begroting en de Commissie, zullen, naast externe deskundigen, de rekenplichtige ten dienste staan om de doelstellingen van het project te verwezenlijken (zie onderstaand schema). Daarnaast zal de rekenplichtige het voorzitterschap van het Comité standaarden voor de jaarrekening bekleden (zie afdeling 5.1.2.).

De ontwikkeling en implementering van de nieuwe architectuur zal volgens een tripartiete benadering plaatsvinden, waarbij de beleidsdeskundigen (van de boekhoudkundige diensten en de ordonnateursdiensten), de gebruikersdiensten-manager (die de belangen van alle gebruikers vertegenwoordigt) en de systeemleverancier deel uitmaken van het projectteam. Het Directoraat Informatica zal eveneens nauw met het projectteam verbonden zijn. Alle aspecten van het project zullen worden ondersteund door externe deskundigen met de nodige ervaring.

Ten slotte zullen vertegenwoordigers van gebruikers in de DG's regelmatig worden geraadpleegd via de netwerken van boekhoudkundige correspondenten en financiële eenheden.

---

¹⁶ Gemeenschappelijk landbouwbeleid, structuurfondsen, intern beleid (met onderzoek op gelijkwaardige basis) en buitenlandse betrekkingen.

III.2. Projectmiddelen

De hier voorgestelde ontwikkeling is een belangrijk project voor de Commissie, en wil dit een succes worden, dan moeten aanzienlijke middelen - zowel personele als financiële middelen - worden vrijgemaakt.

Dit hoofdstuk bevat ramingen van de behoeften aan middelen; deze ramingen zullen worden bijgesteld naarmate het project wordt uitgevoerd.

Er dient aan de volgende specifieke behoeften te worden voldaan:

- Er dienen posten te worden gecreëerd voor het beheer van het project door DG Begroting en de toekomstige uitvoering van boekhoudkundige verrichtingen op transactiebasis in DG Begroting en in alle overige DG's;
- technische bijstand voor de ontwikkeling van de IT-systemen, projectbeheer en opleiding;
- de verstrekking van software, licenties en technische studies.

De geraamde behoeften van DG Begroting voor 2003 omvatten 15 formatieplaatsen (4A, 8B, 3C) voor de werkzaamheden inzake de modernisering van de boekhouding en 22,5 posten voor de modernisering van het bestaande IT-systeem (8A, 14,5B). Onderzocht zal worden of deze posten via interne herverdeling kunnen worden ingevuld; de nettobehoeft zal in het kader van de toewijzingsprocedure van personele middelen over 2003 worden vastgesteld. Voor de toekomstige uitvoering van de boekhouding in de DG's op transactiebasis zullen personele middelen nodig zijn, die ofwel worden toegevoegd ofwel door opleiding worden ontwikkeld, doch slechts vanaf 2004 (1 à 3 posten per DG afhankelijk van de complexiteit van de financiële transacties en de gevolgen ervan voor de boekhouding op transactiebasis). De middelen zullen in de begroting 2004 voor dit doel worden aangevraagd, en aan de DG's worden toegewezen in het kader van de toewijzingsprocedure van personele middelen.

De behoeften aan externe middelen voor de ontwikkeling van het IT-systeem worden als volgt geraamd:

	2003	2004	2005	Totaal
Exploitatie en onderhoud van het bestaande systeem	1.040,600	1.051,600	1.051,600	3.143,800
Functies en in het kader van het nieuwe financieel reglement en ABB-uitvoering	528.000	0	0	528.000
Boekhouding op transactiebasis (met ICON-databank)	1.149,200	1.897,200	1.897,200	4.943,600
Nieuwe architectuur: technische modernisering en webgebaseerde upgrade	1.336,200	822.600	484.000	2.642,800
Kwaliteitsborging - tests inzake de coherentie van de gegevens	660.000	759.000	479.600	1.898,600
Inbedrijfstelling - Productie	588.500	748.000	748.000	2.084,500
Opleiding	600.000	700.000	800.000	2.100,000
Ondersteuning projectbeheer	107.800	107.800	53.900	269.500
Software licenties	260.000	260.000	510.000	1.030,000
Totaal	6.270,300	6.346,200	6.024,300	18.640,800

De externe middelen voor het deelproject inzake het boekhoudkundig kader voor 2003-2005 worden geraamd op 1 900 000 EUR. Daarnaast zal een bedrag van 400 000 EUR over 2003-2005 nodig zijn voor specifieke studies op het gebied van openbare rekeningen.

Deze begroting omvat de exploitatie en verbetering van de huidige SINCOM2-systemen, de kosten van de migratie naar SAP Enterprise en de opleiding van gebruikers van het nieuwe systeem. Bovendien moeten middelen worden uitgetrokken voor de ontwikkeling van lokale functies op het gebied van financieel beheer, de kosten van nieuwe SAP-licenties en de aanpassing van de sectorale systemen met het oog op de integratie ervan in de nieuwe systeemarchitectuur.

Deze begroting heeft betrekking op optie 3. Optie 2 zou ruwweg dezelfde kosten met zich brengen plus de kosten van nieuwe SAP-licenties (of licenties van andere leveranciers) voor de huidige gebruikers van de lokale systemen welke zouden worden vervangen door één en hetzelfde standaardpakket.

Een aantal DG's hebben wellicht in 2004 externe middelen nodig voor de aanpassing van sectorale systemen die in de nieuwe architectuur zullen blijven functioneren (optie 3). Ook deze middelen zullen in het voorontwerp van begroting 2004 worden opgenomen.

III.3. Tijdschema

De in de delen 1 en 2 van deze mededeling beschreven maatregelen zullen overeenkomstig het hiernavolgende tijdschema ten uitvoer worden gelegd:

Tijdschema voor het boekhoudkader

Maatregel	2003				2004				2005
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Totstandbrenging van het nieuwe boekhoudkader									
Eerste analyse door de rekenplichtige van de boekhoudkundige vereisten op basis van het besluit van de Commissie	▲								
Vaststelling van de door de Europese Gemeenschappen toe te passen boekhoudnormen		△ Ontwerp		▲ Prioritaire normen		▲ Overige normen			
Oprichting van een comité standaarden voor de jaarrekening	▲								
Aanpassing van het rekeningenstelsel		△ Ontwerp		▲					
Definitie van de "aanleiding gevende gebeurtenis"		△ Ontwerp		▲					
Uitbreiding van de reikwijdte van consolidatie									▲
Jaarrekeningen									▲
Integratie van boekhoudkundige gegevens									
Vaststelling van de openingssaldi				△ voorlopig				▲ definitief	
Definitie van de "objectcodes" en koppeling van de begrotingsrekeningen en de algemene rekeningen				▲ plan			▲ koppeling		
Integratie van de voorwaardelijke activa en verplichtingen (niet uit de balans blijvende)				▲ inventaris	▲ Garanties				▲ Integratie in

posten)									het SAP
Beheer en opnemng in de rekeningen van voorfinancieringsbetalingen, tussentijdse betalingen en saldobbetalingen					▲				
Koppeling tussen het centrale facturenregister en de rekeningen				▲ Gebruik van CIR verplicht			▲ Koppeling algemene boekhouding		
Te ontvangen posten en dossiers van cliënten en leveranciers					▲				
Organisatie van de interne controle van boekhoudkundige gegevens									
Uitbreiding van de interne controle in elk DG met boekhoudkundige aspecten				△ ontwerp				▲ definitief	
Boekhoudbescheiden voor saldi op de balans via inventarissen							▲		
Certificatie van lokale systemen									▲
Opleiding en sensibilisering van betrokkenen									
Opleiding									
Aanwerving			▲						
Netwerk boekhoudkundige correspondenten	▲								

Verbetering van de bestaande systeemarchitectuur

Maatregel	2003				2004				2005
	O1	O2	O3	O4	O1	O2	O3	O4	O1
Samenvoeging van Si2- en R/3-gegevens over 2002		▲							
Ontwikkeling van een schriftelijk beveiligingsbeleid		▲							
Vergelijking van beginselen op het gebied van het veiligheidsbeheer		▲							
Vaststelling van regels voor de opneming van beveiligingselementen			▲						
Ontwikkeling van geautomatiseerde instrumenten om het beheer van en de controle op toegangsrechten te vergemakkelijken			▲						
Ontwikkeling en implementering van een webversie van Si2				▲					
Verwijdering van overbodige gegevens				▲					

Ontwikkeling van de nieuwe systeemarchitectuur

Maatregel	2003				2004				2005
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Uitvoerbaarheidsstudie van de nieuwe architectuur, en met name onderzoek naar de wijze waarop sectorale systemen kunnen worden geïntegreerd		▲							
Gedetailleerd draaiboek voor de implementering van het volgende geautomatiseerde systeem		▲							
Analyse van de behoeften van de gebruikers op het gebied van beheer			▲						
Concept van de voorgestelde oplossingen - de geleidelijke functionele en technische definitie van het systeem				▲					
Migratie naar SAP Enterprise									
Workshops voor gebruikers en feedback									
Stapsgewijze implementering van de nieuwe functies - zodra aanvullende functies beschikbaar komen die in de behoeften van de gebruikers kunnen voorzien, zullen deze worden geïmplementeerd veeleer dan de vervaldatum van januari 2005 af te wachten									
Aanpassing van nieuwe functies naar aanleiding van de testresultaten							▲		
Opleiding voor hoofdgebruikers									
Release van het nieuwe systeem									▲

CONCLUSIE

De verschillende stappen die zijn gezet in het kader van het in 2000 gestarte meerjarenplan voor de modernisering van de boekhouding vormen de grondslag voor deze uitvoerige mededeling waarin de ontwikkeling naar een geïntegreerd boekhoudkader en -systeem wordt beschreven, welke gebaseerd zijn op internationaal erkende boekhoudnormen.

Het nieuwe regelgevingskader, dat op 1 januari 2003 in werking zal treden, biedt de voor deze ontwikkelingen passende wetsinstrumenten. Het nieuwe financieel reglement bepaalt immers dat een boekhoudsysteem zoals hierboven beschreven tegen het begrotingsjaar 2005 operationeel moet zijn.

Doel is derhalve zowel het nieuwe boekhoudkader en voor zover mogelijk het informatiesysteem tegen eind 2004 te voltooien.

Het toekomstige systeem is een duaal systeem, waarbij de algemene boekhouding op het beginsel van periodetoerekening is gebaseerd en de uitvoering van de begroting op kasbasis plaatsvindt.

De nieuwe systeemarchitectuur voorziet in een geïntegreerde functie, waarin de consistentie en veiligheid van gegevens is gewaarborgd. Tegelijkertijd zullen maatregelen worden genomen om het bestaande SINCOM2-systeem te verbeteren. Opleiding, sensibilisering, projectbeheer en -organisatie zijn van cruciaal belang voor het welslagen van de hervorming.

In deze mededeling worden de verschillende te nemen maatregelen aan de orde gesteld; zij bevat tevens een tijdschema voor de tenuitvoerlegging van de brede hervormingen die zijn voorgesteld.

De Commissie geeft aan de hervorming van de boekhouding evenals aan het nieuw in te voeren systeem de hoogste prioriteit, en is ervan overtuigd dat het financieel beheer van de Europese Gemeenschappen hiermee kan worden verbeterd. Deze ontwikkelingen vormen een voortzetting en aanzienlijke verdieping van de maatregelen met het oog op de financiële hervorming waarmee de Commissie in 2000 een begin heeft gemaakt.

**BIJLAGE A: INTERNATIONALE STANDAARDEN VOOR
JAARREKENINGEN IN DE OVERHEIDSSECTOR (PUBLIC SECTOR
ACCOUNTING STANDARDS – IPSAS)**

IPSAS 1 *Presentatie van de jaarrekening (Presentation of Financial Statements) (IAS 1)* zet de algemene overwegingen uiteen voor de presentatie van jaarrekeningen, bevat richtsnoeren voor de structuur van deze rekeningen en stelt minimumvereisten vast voor de inhoud ervan overeenkomstig het periodotoerekeningsbeginsel.

IPSAS 2 *Het kasstroomoverzicht (Cash Flow Statements) (IAS 7)* stelt de verstrekking verplicht van informatie over de wijzigingen die zich tijdens de verslagperiode uit hoofde van bedrijfs-, investerings- en financieringsactiviteiten in de geldmiddelen en kasequivalenten hebben voorgedaan.

IPSAS 3 *Netto-overschot of -tekort over de periode, fundamentele fouten en wijzigingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving (Net Surplus or Deficit for the Period, Fundamental Errors and Changes in Accounting Policies) (IAS 8)* specificeert de verwerkingswijze voor schattingswijzigingen, wijzigingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving en de correctie van fundamentele fouten, definieert buitengewone posten en vereist de aparte vermelding van bepaalde posten in de jaarrekening.

IPSAS 4 *De gevolgen van wisselkoerswijzigingen (The Effect of Changes in Foreign Exchange Rates) (IAS 21)* heeft betrekking op de administratieve verwerking van transacties in vreemde valuta's en buitenlandse activiteiten. IPSAS 4 stelt de normen vast voor het bepalen van de wisselkoers die voor de verwerking van bepaalde transacties en saldi moet worden gehanteerd en geeft tevens aan hoe de financiële gevolgen van wisselkoerswijzigingen in de jaarrekening moeten worden opgenomen.

IPSAS 5 *Financieringskosten (Borrowing Costs) (IAS 23)* schrijft de verwerkingswijze voor van financieringskosten en vereist in principe dat financieringskosten onmiddellijk als last worden opgenomen. Als toegestane alternatieve verwerkingswijze geldt dat financieringskosten die rechtstreeks aan de verwerving, bouw of productie van een in aanmerking komend actief toe te rekenen zijn, mogen worden geactiveerd.

IPSAS 6 *Geconsolideerde jaarrekening en administratieve verwerking van entiteiten waarover zeggenschap wordt uitgeoefend (Consolidated Financial Statements and Accounting for Controlled Entities) (IAS 27)* verplicht alle entiteiten die zeggenschap uitoefenen ertoe een geconsolideerde jaarrekening op te stellen waarin alle entiteiten waarover zeggenschap wordt uitgeoefend, post per post worden geconsolideerd. In de standaard wordt tevens nader ingegaan op het begrip "zeggenschap" zoals dat in de overheidssector van toepassing is. Voorts worden richtsnoeren verstrekt om uit te maken of er sprake is van zeggenschap voor financiële verslaggevingsdoeleinden.

IPSAS 7 Administratieve verwerking van investeringen in geassocieerde deelnemingen (Accounting for Investments in Associates) (IAS 28) schrijft voor dat alle investeringen in geassocieerde deelnemingen volgens de "equity"-methode in de geconsolideerde jaarrekening moeten worden verwerkt, behalve wanneer de deelneming uitsluitend wordt verworven en gehouden met het oog op vervreemding in de nabije toekomst: dan moet de kostprijsmethode worden toegepast.

IPSAS 8 Financiële verslaggeving over belangen in joint ventures (Financial Reporting of Interests in Joint Ventures) (IAS 31) bepaalt dat proportionele consolidatie de gebruikelijke verwerkingswijze is bij de administratieve verwerking van joint ventures die door entiteiten uit de overheidssector worden aangegaan. Bij wijze van alternatief staat IPSAS 8 ook toe dat joint ventures volgens de "equity"-methode worden verwerkt.

IPSAS 9 Opbrengsten van ruiltransacties (Revenue from Exchange Transactions) (IAS 18) stelt de voorwaarden vast voor de opname van uit ruiltransacties voortvloeiende opbrengsten, schrijft voor dat dergelijke opbrengsten moeten worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de vergoeding die is ontvangen of waarop recht is verkregen, en bevat voorschriften met betrekking tot de informatieverschaffing terzake.

IPSAS 10 Financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie (Financial Reporting in Hyperinflationary Economies) (IAS 29) beschrijft de kenmerken van een economie met hyperinflatie en schrijft voor dat de jaarrekening van entiteiten die in dergelijke economieën actief zijn, dienovereenkomstig moet worden aangepast.

IPSAS 11 Onderhanden projecten in opdracht van derden (Construction Contracts) (IAS 11) definieert onderhanden projecten in opdracht van derden, schrijft voor hoe opbrengsten en kosten uit hoofde van dergelijke projecten moeten worden opgenomen en bevat bepaalde voorschriften met betrekking tot de informatieverschaffing terzake.

IPSAS 12 Voorraden (Inventories) (IAS 2) geeft een definitie van het begrip voorraden, schrijft voor hoe voorraden (met inbegrip van voorraden die worden aangehouden voor gratis of vrijwel gratis distributie) moeten worden gewaardeerd volgens het historische-kostprijsstelsel en bevat voorschriften met betrekking tot de informatieverschaffing terzake.

IPSAS 13 Lease-overeenkomsten (Leases) (IAS 17) stelt normen vast voor de administratieve verwerking van financiële en operationele leases door leasees en lessors.

IPSAS 14 Gebeurtenissen na de verslagdatum (Events After the Reporting Date) (IAS 10) stelt normen vast voor de verwerkingswijze van bepaalde gebeurtenissen die zich na de verslagdatum voordoen en maakt onderscheid tussen gebeurtenissen die wel en gebeurtenissen die niet tot een aanpassing aanleiding geven.

IPSAS 15 Financiële instrumenten: informatieverschaffing en presentatie (Financial Instruments: Disclosure and Presentation) (IAS 32) stelt bepaalde vereisten vast voor de presentatie van in de balans opgenomen financiële instrumenten en beschrijft welke informatie moet worden vermeld over in de balans opgenomen financiële instrumenten (opgenomen) en niet in de balans opgenomen financiële instrumenten (niet-opgenomen).

IPSAS 16 Vastgoedbeleggingen (Investment Property) (IAS 40) schrijft de verwerkingswijze voor van vastgoedbeleggingen en stelt voorschriften vast met betrekking tot de informatieververschaffing terzake. De standaard laat de keuze tussen de toepassing van een reële-waardemodel of het hanteren van een historische-kostprijsmodel.

IPSAS 17 Materiële vaste activa (Property, Plant and Equipment) (IAS 16) schrijft de verwerkingswijze voor van materiële vaste activa, met name wat betreft de grondslagen voor en het tijdstip van de eerste opname van deze activa, alsook de bepaling van de boekwaarde en afschrijvingskosten die in verband met de activa moeten worden opgenomen. De standaard verlangt noch verbiedt de opname van erfgoed.

IPSAS 18 Gesegmenteerde informatie (Segment Reporting) (IAS 14) stelt normen vast voor de verschaffing in de jaarrekening van informatie over duidelijk te onderscheiden activiteiten van verslaggevende entiteiten.

IPSAS 19 Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa (Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets) (IAS 37) bevat voorschriften voor de opname van voorzieningen en voor de informatieververschaffing over voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa.

IPSAS 20 Informatieververschaffing over verbonden partijen (Related Party Disclosures) bevat voorschriften voor de informatieververschaffing over transacties met partijen die verbonden zijn met de verslaggevende entiteit, zoals onder meer ministers, topmanagers en hun nauwe verwanten.

Na 2002 is de publicatie van de volgende IPSAS gepland:

- ***Financiële verslaggeving op kasbasis (Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting)*** stelt normen vast voor de opstelling en presentatie op kasbasis van het kasstroomoverzicht en van de in de toelichting te verstrekken ondersteunende inlichtingen inzake de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving. De geplande standaard bevat tevens voorschriften betreffende de identificatie van de verslaggevende entiteit en normen met betrekking tot de structuur en de minimuminhoud van het kasstroomoverzicht.
- ***Bijzondere waardevermindering van activa (Impairment of Assets)*** (afgeleid van IAS 36)
- ***Personeelsbeloningen (Employee Benefits)*** (afgeleid van IAS 19)
- ***Administratieve verwerking van ontwikkelingshulp (Accounting for Development Assistance)***

De volgende IPSAS zullen zich vermoedelijk lenen voor toepassing op de specifieke situatie van de Gemeenschappen:

IFAC <i>Internationale standaarden voor jaarrekeningen in de overheidssector</i> <i>(Public Sector Accounting Standards – IPSAS)</i>	
IPSAS 1 – Presentatie van de jaarrekening	
IPSAS 2 – Het kasstroomoverzicht	
IPSAS 3 – Netto-overschot of -tekort over de periode, fundamentele fouten en wijzigingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving	
IPSAS 4 – De gevolgen van wisselkoerswijzigingen	
IPSAS 5 – Financieringskosten	
IPSAS 6 – Geconsolideerde jaarrekening en administratieve verwerking van entiteiten waarover zeggenschap wordt uitgeoefend	
IPSAS 7 – Administratieve verwerking van investeringen in geassocieerde deelnemingen	
IPSAS 8 – Financiële verslaggeving over belangen in joint ventures	
IPSAS 9 – Opbrengsten van ruiltransacties	
IPSAS 10 – Financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie	
IPSAS 11 – Onderhanden projecten in opdracht van derden	
IPSAS 12 – Voorraden	
IPSAS 13 – Lease-overeenkomsten	
IPSAS 14 – Gebeurtenissen na de verslagdatum	
IPSAS 15 – Financiële instrumenten: informatieverstopping en presentatie	
IPSAS 16 – Vastgoedbeleggingen	
IPSAS 17 – Materiële vaste activa	
IPSAS 18 – Gesegmenteerde informatie	

IPSAS 19 – Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa
IPSAS 20 – Informatieverschaffing over verbonden partijen

Ter aanvulling daarvan toe te passen IAS:

Ten aanzien van aangelegenheden waarvoor nog geen specifieke IPSAS bestaat, kunnen eventueel de volgende IAS worden toegepast:

- (1) IAS 19 - Personeelsbeloningen (tot een IPSAS wordt gepubliceerd);
- (2) IAS 36 - Bijzondere waardevermindering van activa (tot een IPSAS wordt gepubliceerd);
- (3) IAS 38 - Immateriële activa.

BIJLAGE B: INVENTARIS

Normaalgesproken is de informatie over de activa en passiva in drie verschillende vormen voorhanden, namelijk in de werkelijkheid, in de gegevensbanken voor het beheer en in de boekhouding.

Zo is bijvoorbeeld de informatie over de beschikbare middelen, leningen en computerapparatuur in de volgende vormen beschikbaar:

	Werkelijkheid	Gegevensbank voor het beheer	Boekhouding
Beschikbare middelen	Van de bank ontvangen rekeningafschriften, overeenkomsten tot het openen van een bankrekening enz.	Gegevensbank waarin de bankafschriften en de gegevens betreffende met banken gesloten overeenkomsten zijn geregistreerd.	Saldi van de rekeningen en in het journaal en het grootboek geregistreerde transacties.
Leningen	Overeenkomsten, bankafschriften, juridische adviezen enz.	Gegevensbank met de nadere gegevens over leningen, data, bedragen, vervalddata, rentepercentages enz.	Saldi van de rekeningen en in het journaal en het grootboek geregistreerde transacties.
Computerapparatuur	Materiële PC, verzekeringsovereenkomst, bestelbon, factuur enz.	Gegevensbank waarin nadere gegevens, aankoopdatum, afschrijvingstermijn, inventarisnummer enz. zijn opgeslagen	Saldi van de rekeningen en in het journaal en het grootboek geregistreerde transacties.

BIJLAGE C: Antwoord van de Commissie op de opmerkingen van de Rekenkamer

OPMERKINGEN VAN DE REKENKAMER OVER DE BOEKHOUDSYSTEMEN VAN DE GEMEENSCHAPPEN IN VERBAND MET DE DAS 1994-2000 ¹⁷	IN DE MEDEDELING VERMELDE ACTIES NAAR AANLEIDING VAN DE OPMERKINGEN VAN DE REKENKAMER
Boekhoudkader <u>Harmonisatie van de boekhoudmethoden</u> Tot 1998 hebben zich moeilijkheden voorgedaan bij de consolidatie van de rekeningen van de Instellingen als gevolg van de uiteenlopende boekhoudmethoden en waarderingsregels die werden toegepast. Sedert 1999 zijn er nog slechts occasionele moeilijkheden, want de door de Instellingen toegepaste methoden zijn geleidelijk geharmoniseerd. <u>Boekhoudnormen en -grondslagen</u> Tussen 1996 en 2000 heeft de Kamer aangedrongen op het invoeren van duidelijke boekhoudnormen en -grondslagen overeenkomstig de algemeen aanvaarde internationale boekhoudnormen (IAS), als aangepast voor de openbare sector. Al te vaak zijn de communautaire regels een belemmering geweest voor een volledige en correcte registratie van de activa en passiva van de Gemeenschap, vooral omdat het concept uitgaven werd verward met het concept betalingen. Met de goedkeuring van het nieuwe Financieel Reglement op 25 juni 2002 zal vanaf 1 januari 2003 geleidelijk verbetering komen in deze situatie.	In de mededeling worden de volgende maatregelen uiteengezet om het consolidatiebereik te verbreden en de consolidatieprocedure te verbeteren: • Bewustmaking en opleiding van de rekenplichtigen van de Instellingen en agentschappen; • analyse van de rekeningen van de agentschappen, toelichting van het consolidatiehandboek en de toe te passen uniforme boekhoudprocedures; • vaststelling van de consolidatieprocedure; • invoering en ontwikkeling van een geautomatiseerd consolidatiesysteem. Met betrekking tot de invoering van de grondslagen en normen voor de boekhouding worden de volgende acties vermeld in de mededeling: • oprichting van een comité boekhoudnormen; • bepaling van de prioritaire boekhoudnormen die moeten worden omschreven en voorgelegd aan het comité boekhoudnormen; • opstelling van de normen en voorlegging ervan aan het comité boekhoudnormen voor advies; • vaststelling van de boekhoudprocedure voor ieder soort gebeurtenis; • voorstel voor een rekeningenstelsel; • omschrijving van het ontstaansfeit voor elk soort transactie.

¹⁷ Notitie van de DAS-sector van de Europese Rekenkamer van 17 oktober 2002 over de opmerkingen die de Europese Rekenkamer in haar betrouwbaarheidsverklaringen 1994-2000 heeft gemaakt over de boekhoudsystemen van de Gemeenschappen, overhandigd aan de rapporteur voor de volgende kwijting, de heer Casaca.

<u>Boekhoudprocedures</u> Het boekhoudsysteem op kasbasis dat in het verleden voor de registratie van de verrichtingen van de Gemeenschap werd gebruikt, is niet geschikt voor de presentatie van rekeningen op transactiebasis, waarbij de rechten en verplichtingen moeten worden geboekt. Bovendien vormt de verdeling in begrotingsboekhouding en algemene boekhouding op zichzelf een belemmering voor een correcte en volledige registratie van de activa en passiva. In juni 2001 heeft de Commissie een ontwerp-actieplan opgesteld om de tekortkomingen van haar boekhoudsystemen te verhelpen, maar sedertdien zijn geen concrete stappen gedaan. <u>Economisch resultaat</u> Sedert 1999 moet de Commissie niet alleen het boekhoudresultaat zelf berekenen, maar ook een algemener economisch resultaat, waarbij zij rekening moet houden met de posten die aan het einde van het jaar van invloed zijn op de activa en passiva. Deze berekening wordt bemoeilijkt doordat bepaalde boekhoudpraktijken en het boekhoudsysteem zelf daar niet geschikt voor zijn, want met dit systeem kunnen de vereiste documenten niet worden opgesteld. Kennelijk zijn nog geen concrete maatregelen genomen om de betekenis en de praktische regeling van de berekening van dit ruimere resultaat te verduidelijken.	Naast de invoering van de onder het vorige punt vermelde internationale normen zijn de volgende acties gepland om de begrotingsboekhouding op kasbasis en de algemene boekhouding op transactiebasis samen te voegen: • onderzoek van de boekhoudkundige gebeurtenissen in alle DG's en identificatie van de betrokken begrotingsplaatsen; • opstelling van de structuur van de "objectcodes" en dienovereenkomstige uitbreiding van het rekeningenstelsel; • vaststelling van de verbanden tussen de verschillende objectcodes en de rekeningen van de algemene boekhouding, en aanpassing van de nomenclatuur in ieder boekjaar; • afstemming tussen de uitvoering van de begroting op kasbasis en de rekeningen op transactiebasis; • de volledige lijst van de potentiële schulden en tegoeden moet beschikbaar zijn voor de afsluiting van het begrotingsjaar 2003. De opname ervan in de rekeningen zal een lopende opdracht zijn.
Punten van voorbehoud en opmerkingen met betrekking tot de rekeningen van de Gemeenschap <u>Voorschotten en vooruitbetalingen</u> De behandeling van betalingen als uitgaven doet het vraagstuk rijzen van betalingen vooraf of tussentijdse betalingen, die in feite niets meer zijn dan een contante overdracht zonder werkelijke tegenpost. De Kamer vraagt al sedert 1994 om een oplossing voor dit probleem, zodat in de eerste plaats onderscheid kan worden gemaakt tussen de verschillende soorten betalingen en vervolgens de garantie kan worden gegeven dat zij ondubbelzinnig in de rekeningen en de financiële staten aan het einde van het jaar worden geregistreerd. De gegeven antwoorden zijn nog partieel. Sommige voorlopige betalingen worden nog steeds als uitgaven behandeld, hetgeen niet in overeenstemming is met de algemeen aanvaarde internationale	De mededeling voorziet in de opname van de voorfinancieringen in de rekeningen en de vereffening ervan op het niveau van de begroting, alsook in de integratie in de algemene boekhouding en de vaststelling van het openingssaldo. Ook is bepaald dat bewijsstukken moeten worden verschaft voor de boekhoudsaldi via inventarislijsten en het openingssaldo.

boekhoudnormen die de Gemeenschap voornemens is toe te passen. <u>Kasmiddelen</u> De vraagstukken bij de registratie van de kasverrichtingen houden verband met de betalingen van voorschotten aan financiële tussenpersonen of voor externe acties. De Commissie heeft nog geen bewakingssysteem ingevoerd dat haar de zekerheid geeft van de realiteit en beschikbaarheid van de uitstaande bedragen waarvan zij aan het einde van het jaar een lijst tracht op te stellen.	
<u>Vaste activa</u> De vraagstukken in verband met de gebouwen hadden in de periode 1994-1997 vooral betrekking op de eigendoms- en huur rechten. Sedert 1998 wordt de klemtoon gelegd op de boekhoudmethoden voor de afschrijving van de activa. Daar het om zeer weinig verrichtingen gaat, zijn er nog moeilijkheden met de waarde van bepaalde gebouwen. Met betrekking tot outillage en meubilair stelt zich regelmatig de vraag van fysieke aanwezigheid en afstemming tussen administratieve inventarislijsten en de werkelijkheid.	Naast de opname van de vaste activa in het boekhoudsysteem zoals beschreven onder de vorige punten, is in de mededeling bepaald dat de saldi van de rekeningen moeten worden gestaafd door middel van inventarislijsten en het openingssaldo.
<u>Derden-debiteuren</u> Voor het steeds terugkerende probleem van de derden-debiteuren is nog geen oplossing gevonden. Dit vraagstuk is nauw verbonden met dat van de terugvordering, waarvoor de Commissie in haar Witboek een bijzondere actie heeft opgenomen (actie 96). De einddatum voor deze actie werd uitgesteld wegens onverwachte moeilijkheden. Een tweede probleem betreft de waardering van de bedragen die verschuldigd zijn als traditionele eigen middelen (specifieke boekhouding) of in het kader van het EOGFL-Garantie. In beide gevallen geven de lidstaten de Commissie slechts een zeer beperkt idee van de mogelijkheden om deze bedragen terug te vorderen.	In de mededeling worden de volgende acties gegeven om dit vraagstuk aan te pakken: • onderscheid maken tussen de verschillende soorten tegoeden en de betrokken derde partijen; • soort tegoed vaststellen al naar gelang het gaat om een claim met betrekking tot de eigen middelen, boeten, terugvordering van een bedrag van een derde partij of een claim waarbij het gaat om restitutie van een activum; • onderscheid maken volgens het soort klant. Het kan een echte "klant" zijn die geld aan de Commissie betaalt (bijvoorbeeld een boete) of een "leverancier" aan wie de Commissie een betaling heeft gedaan voor de uitvoering van een programma en die de Commissie geld moet terugbetalen; • derde partijen identificeren als rechtspersoon.
<u>Niet in de balanstelling opgenomen verplichtingen</u>	

De niet in de balansstelling opgenomen verplichtingen zijn nog steeds als het ware een overlooptank voor posten die volgens de boekhoudnormen zouden moeten worden opgenomen in de rekeningen (balans, ontvangstenstaat, uitgavenstaat), maar die volgens de communautaire voorschriften niet, of niet noodzakelijk, in de balans worden opgenomen. Sommige wettelijke verplichtingen worden hier opgenomen, andere daarentegen in de rekeningen. Door rationalisatie van de boekhoudmethoden zal duidelijkheid komen in de omvang en presentatie van deze verplichtingen.	De mededeling voorziet in een volledige inventarisering van de potentiële schulden en tegoeden, de opname ervan in de rekeningen en de invoering van een computertoepassing die de ordonnateurs kunnen gebruiken voor het beheer van de garanties.
<u>Uitstaande verplichtingen</u> Sedert 1994 wijst de Kamer erop dat de uitstaande verplichtingen niet goed worden gevolgd en dat sommige in de rekeningen als lopend aangegeven verrichtingen in werkelijkheid niet meer bestaan. Het gaat om aanzienlijke bedragen. De Commissie is onlangs begonnen aan een systematische analyse van de uitstaande verplichtingen en wil de vereffeningsoperatie in 2003 voltooien. Beklemtoond moet echter worden dat de vereffening niet sporadisch mag zijn maar doorlopend moet plaatsvinden.	Hoewel in de mededeling geen specifieke actie wordt genoemd, kan de verbetering van de kwaliteit van de financiële verslaggeving en het boekhoudsysteem duidelijk bijdragen aan de lopende analyse van de nog uitstaande verplichtingen.
<u>SINCOM 2</u> Het SINCOM 2-systeem werd ingevoerd in 1999. Het heeft de historische gegevens geleidelijk overgenomen, waardoor zijn werking werd verstoord. De complexe opbouw van dit systeem is het gevolg van de wijze waarop de zaken zich hebben ontwikkeld. De drie subsystemen¹⁸ werken vrijwel volledig onafhankelijk en met slechts losse verbanden. De afstemming van de gegevens van de subsystemen, enige garantie voor de samenhang van het geheel, is een moeizaam proces en de resultaten zijn niet altijd bevredigend, vooral waar het gaat om de volledigheid van de informatie op basis waarvan de balans aan het einde van het jaar wordt opgesteld (zie punt 4). De procedures voor de bijwerking van het systeem zijn niet voldoende streng. Te veel personen hebben toegang tot de reële gegevens. De aanpassingen van het systeem zijn niet naar behoren gedocumenteerd. Het plan voor de hervatting van de operaties na de neutralisatie van het hoofdsysteem werd in 2000 getest onder omstandigheden die geen volkomen simulatie van de volledige afbraak van het hoofdsysteem opleverden.	De Commissie zal een nieuwe structuur voor haar financieel beheer en het boekhoudsysteem ontwikkelen. De hoofdbeginselen die in acht moeten worden genomen zijn integratie van de systemen (en dus coherentie van de gegevens) en handhaving van een effectieve beveiliging. Het nieuwe systeem moet belangrijke voordelen brengen in termen van functies en resultaten in vergelijking met het huidige systeem, niet in de laatste plaats met het oog op de functies van de boekhouding op transactiebasis. Een enkel standaardpakket (SAP Enterprise) zal worden gebruikt om alle

¹⁸ SI2: begrotingsboekhouding, R3/SAP: algemene boekhouding, DWH: boekhoudbescheiden.

Het aantal gebruikers met administrateurprofiel is nog te hoog. De Commissie heeft toezeggingen gedaan voor corrigerende maatregelen.	boekhoudfuncties te verschaffen. Besluiten over andere functies (voor beheerdoeleinden) zullen worden genomen in het licht van de volgende preferenties: ten eerste gebruik maken van de functies van SAP Enterprise, ten tweede een standaard niet-SAP-pakket opnemen dat aan de integratiecriteria voldoet, en ten derde de functies intern ontwikkelen met inachtneming van dezelfde regels.

BIJLAGE D: Acties met het oog op de modernisering van het boekhoudkader

HORIZONTALE MAATREGELEN

- Vaststelling van een mededeling door de Commissie (najaar 2002)
- Regelmatige informatieverstrekking aan het netwerk van financiële eenheden (eerste presentatie op de vergadering van het netwerk in oktober). Op de vergadering van januari 2003 zal de rekenplichtige de consequenties van deze mededeling toelichten. Lopende opdracht.
- Regelmatige besprekingen met de Dienst Interne Audit (DIA). Het DG BUDG zal regelmatig over de voortgang van het project verslag uitbrengen aan de DIA met het oog op bespreking en advies. Een presentatie zal ook worden gegeven aan het netwerk van interne controleurs. Lopende opdracht.
- Oprichting van het boekhoudprojectteam.

Termijn: december 2002. Voor de subprojectleiders en -teams: februari 2003.

- Oprichting van een netwerk van boekhouders in elk DG. Dit netwerk zal regelmatig samenkomen onder voorzitterschap van de rekenplichtige van de Commissie om informatie te ontvangen en de voortgang van het project en specifieke aspecten te bespreken.

Termijn: januari 2003

- Oprichting van een Comité boekhoudnormen.

Termijn: februari 2003. De eerste vergadering zal worden gehouden in maart 2003. Naast het project zal een nog op te stellen lijst van normen worden voorgesteld, waarbij de prioriteiten op dit gebied en de structuur zullen worden bepaald.

Termijn: regelmatige vergaderingen zullen worden georganiseerd naargelang van de voortgang van het project.

- Regelmatige informatieverstrekking aan de boekhoudnetwerken van de Instellingen en agentschappen.

Termijn: een eerste vergadering werd gehouden in 2002. In 2003 zullen andere vergaderingen worden georganiseerd om deze mededeling te presenteren, een tijdschema van de vergaderingen voor te stellen en de van de rekenplichtigen van de Instellingen en de agentschappen verwachte bijdrage te bepalen.

- Regelmatige contacten met de Rekenkamer.

De Commissie zal de Rekenkamer op de hoogte houden van de voortgang van het project en haar om advies vragen.

MAATREGELEN BETREFFENDE HET BOEKHOUDKADER

- Definitie van “ontstaansfeit” van elk soort transactie.

Termijn: oktober 2003

- Vaststelling van de prioritaire boekhoudnormen die moeten worden omschreven en aan het Comité boekhoudnormen voorgelegd.

Termijn: eind februari 2003

- Opstelling van de normen en voorlegging aan het Comité boekhoudnormen voor advies.

Termijn: gespreid, met als streefdatum voor de prioritaire normen eind 2003. Niet als prioritair aangemerkte normen moeten opgesteld zijn tegen juni 2004.

- Vaststelling van de boekingsprocedure voor elk soort gebeurtenis.

Termijn: dezelfde als voor de vorige maatregel.

- Voorstel voor het rekeningenstelsel.

Termijn: een eerste ontwerp moet klaar zijn tegen oktober 2003; het zal worden verbeterd overeenkomstig de aangenomen normen en procedures.

- Organisatie van de verschaffing van boekhoudkundige informatie aan de DG's.

ACTIE TER ONTWIKKELING VAN GEÏNTEGREERDE REKENINGEN

- Onderzoek van de boekhoudkundige gebeurtenissen in alle DG's en vaststelling van de betrokken begrotingsplaatsen.

Termijn: juli 2003

- Vaststelling van de structuur van de objectcodes en dienovereenkomstige uitbreiding van het rekeningenstelsel.

Termijn: lijst van codes: oktober 2003

- Vaststelling van de verbanden tussen de verschillende objectcodes en de rekeningen van de algemene boekhouding, en bijwerking van de nomenclatuur in de loop van elk boekjaar.

- Opname in de rekeningen van voorfinancieringen en overeenkomstige vereffeningen op het niveau van de begroting.

Termijn: januari 2004 voor vereffeningen, december 2004 voor opname in algemene boekhouding, 31 december 2004 voor openingssaldo.

- Afstemming tussen begrotingsuitvoering op kasbasis en rekeningen op transactiebasis.

Termijn: afsluiting voor het begrotingsjaar 2005. Testen voor juni 2005.

- De volledige lijst van de potentiële schulden en tegoeden moet beschikbaar zijn voor de afsluiting van het begrotingsjaar 2003. De opname ervan in de rekeningen is een lopende opdracht.

Termijn: begin 2004, invoering van een computerapplicatie ten behoeve van de ordonnateurs voor het beheer van de garanties. Begrotingsjaar 2005 voor de opname van de potentiële tegoeden en schulden in de rekeningen.

INTERNE CONTROLE VAN DE BOEKHOUDKUNDIGE GEGEVENS

- Staving van rekeningsaldi via inventarissen en openingssaldo.

Termijn: 31 augustus 2004 (voorlopig openingssaldo), 31 december 2004 (definitief openingssaldo).

- Uitbreiding van de interne controle in elk DG tot de boekhoudkundige aspecten.

Termijn: een voorstel voor de organisatie van de interne controle in de DG's zal worden opgesteld tegen december 2003; het zal geleidelijk worden ingevoerd in 2004, zodat de nodige correcties kunnen plaatsvinden vóór de definitieve toepassing in 2005.

- Certificiëring van de plaatselijke systemen. De rekenplichtige zal de plaatselijke systemen certifiëren voor wat betreft de gegevens die door deze systemen kunnen worden geleverd.

Termijn: juni 2005

OPLEIDING EN BEWUSTMAKING

- Onderzoek van de behoeften bij de bestaande deskundigheid in de DG's
- Opstelling van materiaal voor algemene en specifieke cursussen.

Termijn: algemene cursussen: juni 2003; specifieke opleiding: maart 2004.

- Organisatie van algemene en bijzondere cursussen. Voorbereiding van effectieve, interactieve opleidingscursussen, gebaseerd op de nieuwe informatietechnologie.

Termijn: vanaf oktober 2003 voor de algemene en vanaf mei 2004 voor de bijzondere cursussen.

- Organisatie van vergelijkende onderzoeken voor boekhouding.

Termijn: juli 2003

FINANCIËLE STATEN (VÓÓR CONSOLIDATIE)

- Verbetering van de bestaande financiële staten. De Commissie zal geleidelijk verbeteringen aanbrengen in de bestaande financiële staten, zoals zij in de laatste jaren al heeft gedaan. Zowel de kwaliteit als de uitgebreidheid van de gegevens zullen worden verbeterd.

Termijn: doorlopende opdracht

- Ontwikkeling van nieuwe staten: kasstroom (volgens het standaardmodel), economisch resultaat en vermogensmutaties. De nieuwe staten zullen voor het eerst in de jaarrekening 2005 worden opgenomen, omdat de informatie van de objectcodes beschikbaar moet zijn.

Termijn: januari 2005. De twee nieuwe staten zullen worden getest tussen 01.09.2004 en 31.12.2004 (proefperiode voor de objectcodes).

ACTIE MET BETREKKING TOT HET CONSOLIDATIEBEREIK

- Bewustmaking en opleiding van de rekenplichtigen van de Instellingen en de agentschappen.
- Onderzoek van de rekeningen van de agentschappen, toelichting bij het consolidatiehandboek en de toe te passen eenvormige boekhoudprocedures.
- Vaststelling van de consolidatieprocedure.

Termijn: juni 2004. Instrumenten beschikbaar voor de rekenplichtige: januari 2005.

- Invoering en ontwikkeling van een geautomatiseerd consolidatiesysteem.

FINANCIEEL MEMORANDUM

Beleidsgebied(en): BEGROTING

Activiteit(en): Boekhoudsysteem

BENAMING VAN DE ACTIE: MODERNISERING VAN HET BOEKHOUDSYSTEEM VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

1. BEGROTINGSPLAATS(EN) + OMSCHRIJVING(EN)

A-7 en A-2420.

2. ALGEMENE CIJFERS

2.1. Totale toewijzing voor de actie (deel B): ..... miljoen EUR aan VK

2.2. Duur:

(begin- en eindjaar)

2.3. Meerjarenraming van de uitgaven:

a) Tijdschema vastleggingskredieten/betalingskredieten (financiering uit de begroting) *(cf. punt 6.1.1)*

in miljoen EUR (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

	2003	2004	2005	Totaal
Vastleggingskredieten				
Betalingskredieten				

b) Technische en administratieve bijstand en ondersteuningsuitgaven *(cf. punt 6.1.2)*

VK				
BK				

Subtotaal a+b				
VK				
BK				

c) Financiële gevolgen in verband met de personele middelen en andere huishoudelijke uitgaven *(cf. punten 7.2 en 7.3)*

VK/BK	11,614	11,390	10,668	33,673

TOTAAL a+b+c				
VK	11,614	11,390	10,668	33,673
BK	11,614	11,390	10,668	33,673

2.4. Verenigbaarheid met de financiële programmering en de financiële vooruitzichten

- ☒ Voorstel verenigbaar met de bestaande financiële programmering.
- ☐ Dit voorstel vereist een herprogrammering van de betrokken rubriek van de financiële vooruitzichten.
- ☐ Inclusief, in voorkomend geval, een beroep op de bepalingen van het interinstitutioneel akkoord.

2.5. Financiële gevolgen voor de ontvangsten¹⁹:

- ☒ Geen enkele financiële implicatie (betreft technische aspecten in verband met de tenuitvoerlegging van een maatregel)

OF

- ☐ Financiële gevolgen - Het effect op de ontvangsten is als volgt:

NB: Alle opmerkingen en toelichtingen met betrekking tot de methode waarmee de gevolgen voor de ontvangsten worden berekend, moeten op een afzonderlijk blad worden toegevoegd aan dit financieel memorandum.

In miljoen EUR (tot op 1 decimaal nauwkeurig)

		Vóór de actie (jaar n-1)	Situatie na de actie					
Begrotings onderdeel	Ontvangsten		Jaar n	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5
	a) Ontvangsten in absolute termen							
	b) Wijziging van de Δ ontvangsten							

(Elke betrokken begrotingsplaats beschrijven en het passende aantal regels aan de tabel toevoegen indien het effect betrekking heeft op meerdere begrotingsplaatsen)

3. BEGROTINGSKENMERKEN

Aard van de uitgave	Nieuwe	Deelname EVA	Deelname kandidaat-lidstaten	Rubriek FV

¹⁹ Zie het afzonderlijke oriënterend document voor meer informatie.

VU/NVU NVU	GK/NGK NGK	JA/NEE NEE	JA/NEE NEE	JA/NEE NEE	Nr. 5

4. RECHTSGRONDSLAG

(Hier uitsluitend de belangrijkste rechtsgrondslag vermelden)

5. BESCHRIJVING EN MOTIVERING

5.1. Doel van het communautaire optreden²⁰

5.1.1. Doelstellingen

Waarom maatregelen?

Sinds de goedkeuring van het Witboek over de hervorming in maart 2000 heeft de Commissie grote verbetering aangebracht in haar financiële beheers- en controlesystemen. Om de hervormingsdoelstellingen te verwezenlijken zijn nog verdere maatregelen nodig, in het bijzonder op het gebied van de boekhouding, die volgens het herziene Financieel Reglement in 2005 op transactiebasis moet worden gevoerd, een doelstelling die op haar beurt weer de ontwikkeling van een geïntegreerd computersysteem nodig maakt om aan de nieuwe voorschriften te kunnen voldoen.

Anderzijds heeft de Rekenkamer in haar jaarverslag over het begrotingsjaar 2001 opgemerkt dat ondanks het feit dat de rekeningen een getrouwe weergave vormen van de ontvangsten en uitgaven en van de financiële situatie van de Gemeenschappen, "de diensten van de Commissie dringend ingrijpende maatregelen moeten treffen om de risico's als gevolg van de gebreken van de administratieve organisatie te ondervangen (zie de paragrafen 9.6 - 9.8)". Het is daarbij van belang dat de kritiek van de Kamer hoofdzakelijk betrekking heeft op de algemene boekhouding, en slechts in mindere mate op de begrotingsboekhouding.

De Commissie van haar kant heeft toegezegd het boekhoudsysteem te verbeteren en te moderniseren. In haar antwoord op de punten 9.7-9.8 erkent de Commissie "de nog bestaande boekhoudproblemen die door de Kamer worden genoemd. De boekhouding dient dringend te worden hervormd. De Commissie is sterk voor modernisering van het boekhoudsysteem. Tegen eind 2002 zal zij een besluit nemen over de ontwikkelingsmogelijkheden, het voorgestelde tijdschema van tenuitvoerlegging en de geraamde kosten en toewijzing van middelen. Daar het nieuwe Financieel Reglement voorziet in een boekhouding op transactiebasis tegen 2005, zijn dringende en verreikende maatregelen nodig opdat de vereiste regels en procedures kunnen worden ingevoerd."

Het juridische kader

De verplichtingen van de Commissie op het gebied van de boekhouding vloeien rechtstreeks voort uit het Verdrag. Artikel 275 bepaalt: "De Commissie legt elk jaar aan de Raad en aan het Europees Parlement de rekeningen over het afgelopen begrotingsjaar voor welke betrekking hebben op de uitvoering van de begroting. Bovendien doet zij hun een financiële balans van de activa en passiva van de Gemeenschap toekomen." Deze bepalingen zijn bijzonder belangrijk, omdat de Raad en het Europees Parlement de rekeningen en de financiële balans genoemd in

²⁰ Zie het afzonderlijke oriënterend document voor meer informatie.

artikel 275, en het jaarverslag van de Rekenkamer moeten onderzoeken in het kader van de kwijtingsprocedure (artikel 276).

De basis voor het nieuwe boekhoudsysteem is neergelegd in artikel 125 van het nieuwe Financieel Reglement: "Volgens het beginsel van de periodotoerekening worden in de financiële staten de lasten en baten van het begrotingsjaar opgenomen, ongeacht de datum van betaling of inning." Krachtens artikel 181 zullen de bepalingen "geleidelijk, ...[worden] toegepast om ten volle effect te sorteren voor het begrotingsjaar 2005".

5.1.2. Genomen maatregelen die onder de evaluatie ex ante vallen

(Hier:

a) moet worden uitgelegd hoe en wanneer de evaluatie ex ante is uitgevoerd (uitvoerende instantie, tijdschema, eventuele beschikbaarheid van verslag(en) of wijze waarop de desbetreffende informatie is ingewonnen)²¹.

b) moeten de vaststellingen van de evaluatie ex ante en de hieruit getrokken lessen kort worden beschreven.)

5.1.3. Naar aanleiding van de evaluatie ex post genomen maatregelen

(Bij de verlenging van een programma moet hier ook kort worden beschreven welke lessen moeten worden getrokken uit een tussentijdse evaluatie of een evaluatie ex post.)

5.2. Voorgenomen acties en wijze van financiering uit de begroting

(In dit punt moet de algemene opzet van het voorstel worden beschreven. Er moet worden aangegeven wat de belangrijkste acties zijn om de algemene doelstelling te bereiken. Iedere actie moet één of meerdere specifieke doelstellingen hebben. Hierbij moet worden vermeld welke vorderingen worden verwacht tijdens de voorgestelde periode. De doelstellingen moeten verder reiken dan verwezenlijkingen op korte termijn, maar wel zo specifiek zijn dat duidelijk is welke concrete resultaten worden beoogd. Voor iedere belangrijke actie moet het volgende worden aangegeven:

- de doelgroep(en) (indien mogelijk aantal begunstigden vermelden);*
- de specifieke (kwantificeerbare) doelstellingen voor de programmeringsperiode);*
- de concrete maatregelen die moeten worden genomen om de actie ten uitvoer te leggen;*
- de verwezenlijkingen op korte termijn;*
- de verwachte gevolgen voor de verwezenlijking van de algemene doelstelling.*

Tevens moet informatie worden gegeven over de wijze van financiering uit de begroting (vereiste omvang en vorm).

---

²¹ Zie document SEC (2000) 1051 voor de verplichte minimale gegevens die bij nieuwe initiatieven moeten worden ingediend.

5.3. Tenuitvoerlegging

(Geef aan hoe de voorgenomen acties ten uitvoer worden gelegd: rechtstreeks beheer door de Commissie, ofwel uitsluitend met statutaire of externe personeelsleden, ofwel door uitbesteding. In dat geval aangeven hoe deze uitbesteding zal worden uitgevoerd (bureaus voor technische bijstand, agentschappen, bureaus, gedecentraliseerde uitvoerende instanties, gezamenlijk beheer met de lidstaten - nationale, regionale en lokale instanties.

Vermeld tevens welke gevolgen de gekozen wijze van uitbesteden heeft voor de financiering, de middelen voor het beheer en de ondersteunende en personele middelen (gedetacheerde ambtenaren e.d.).)

6. FINANCIËLE GEVOLGEN

6.1. Totale financiële gevolgen voor deel B (voor de gehele programmeringsperiode)

(De berekeningsmethode voor de in de tabel hieronder vermelde bedragen moet worden verklaard in tabel 6.2.)

6.1.1. Financiering

VK in miljoen EUR (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Jaar N	N + 1	N + 2	N + 3	N + 4	N + 5 en volgende begrotingsjaren	Totaal
Actie 1							
Actie 2							
Enz.							
TOTAAL							

Technische en administratieve bijstand, ondersteuningsuitgaven en IT-uitgaven (vastleggingskredieten)

	Jaar N	N + 1	N + 2	N + 3	N + 4	N + 5 en volgende begrotingsjaren	Totaal
1) Technische en administratieve bijstand:							
a) Bureaus voor technische bijstand							
b) Andere technische en administratieve bijstand: - intra muros : - extra muros :							
waarvan: voor het opzetten en onderhouden van geautomatiseerde beheerssystemen:							

Subtotaal 1							
2) Ondersteuningsuitgaven							
a) Studies							
b) Vergaderingen van deskundigen							
c) Informatie en publicaties							
Subtotaal 2							
TOTAAL							

6.2. Berekening van de kosten per overwogen maatregel in deel B (voor de gehele programmeringsperiode)²²

(Bij meerdere acties dienen de concrete maatregelen die voor elke actie moeten worden genomen, te worden gepreciseerd om het volume en de kosten van de prestaties te berekenen).

VK in miljoen EUR (tot op 3 decimalen nauwkeurig)

Opsplitsing	Soort prestaties/ producties (projecten, dossiers ...)	Aantal prestaties/pro- ducties (totaal voor de jaren 1 ... n)	Gemiddelde eenheidskosten	Totale kosten (totaal voor de jaren 1...n)
	1	2	3	4=(2X3)
<u>Actie 1</u> - Maatregel 1 - Maatregel 2 <u>Actie 2</u> - Maatregel 1 - Maatregel 2 - Maatregel 3 Enz.				
TOTALE KOSTEN				

Zo nodig de wijze van berekening toelichten

7. GEVOLGEN VOOR HET PERSONEELSBESTAND EN DE ADMINISTRATIEVE UITGAVEN

7.1. Gevolgen voor de personele middelen

Soort ambten		Aan het beheer van de actie toe te wijzen huidige of extra personeelsleden		Totaal	Beschrijving van de taken die uit de actie voortvloeien
		Aantal vaste ambten	Aantal tijdelijke ambten		
Ambtenaren of tijdelijke functionarissen	A B C	11 A 22,5 B 3C	1A		De middelen worden gebruikt voor: -exploitatie en onderhoud van het bestaande systeem,

²² Zie het afzonderlijke oriënterend document voor meer informatie.

					-nieuwe ontwikkelingen (NFR, ABB) -technische upgrade web - boekhouding op transactiebasis
Ander personeel		2A, 2B			
Totaal					

7.2. Algemene financiële gevolgen in verband met de personele middelen

Soort ambten	Bedrag in EUR 2003	Bedrag in EUR 2004	Bedrag in EUR 2005	Wijze van berekening*
Ambtenaren Tijdelijke functionarissen	3.942.000	3.942.000	3.942.000	(11A+22,5B+3C)*108.000
Ander personeel (A-7000)	107.800 302.000	107.800 302.000	53.900 302.000	Ondersteuning project- management (2A*95.000)+(2B*56.000)
Totaal	4.351.800	4.351.800	4.297.900	

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

7.3. Andere huishoudelijke uitgaven die uit de actie voortvloeien

Begrotingsplaats (nr. en omschrijving)	Bedrag in EUR 2003	Bedrag in EUR 2004	Bedrag in EUR 2005
Totale toewijzing (Titel A7)			
A-701 – Dienstreizen			
A-7030 – Vergaderingen			
A-7031 – Comités die moeten worden geraadpleegd ⁽¹⁾			
A-7032 – Comités die niet hoeven te worden geraadpleegd ⁽¹⁾			
A-7040 – Conferenties	300.000	100.000	
A-7050 – Studies en adviezen	349.200	149.600	
	600.000	700.000	800.000
A-7060 – Opleiding			
Informatiesystemen (A-7070)	4.953.300	5.128.800	4.660.400
Andere uitgaven - Deel A			
A-7002 – Technische ondersteuning	800.000	700.000	400.000
A-2420 – Programmatuur en informatica-infrastructuur	260.000	260.000	510.000
Totaal	7.262.500	6.888.400	6.520.400

De bedragen stemmen overeen met de totale uitgaven gedurende 12 maanden.

⁽¹⁾ De aard van het comité en de groep waar het deel van uitmaakt, vermelden.

I.	Jaartotaal (7.2 + 7.3)	2003: 11.614.300 EUR 2004: 11.390.200 EUR 2005: 10.668.300 EUR
II.	Duur van de actie	3 jaar
III.	Totale kosten van de actie (I x II)	33.672.800 EUR

(Bij de raming van de voor de actie noodzakelijke personele en administratieve middelen moeten de DG's/diensten rekening houden met de besluiten van de Commissie in het kader van het oriënterend debat (APS) over en de goedkeuring van het voorontwerp van begroting (VOB). Dit betekent dat de DG's moeten aangeven dat de personeelskosten kunnen worden gedekt binnen de voorlopige toewijzing waarin bij de goedkeuring van het VOB is voorzien.

In uitzonderlijke gevallen waarin de acties niet konden worden voorzien bij de opstelling van het VOB, zal de Commissie moeten worden verzocht te beslissen of en hoe (via een aanpassing van de voorlopige toewijzing, een herschikking ad hoc, een gewijzigde en aanvullende begroting of een nota van wijzigingen bij het ontwerp van begroting) de tenuitvoerlegging van de voorgestelde actie kan worden aanvaard).

8. TOEZICHT EN EVALUATIE

8.1. Follow-upsysteem

Zie de mededeling van de Commissie: Modernisering van het boekhoudsysteem van de Europese Gemeenschappen.

8.2. Procedure en periodiciteit van de voorgeschreven evaluatie

Zie de mededeling van de Commissie: Modernisering van het boekhoudsysteem van de Europese Gemeenschappen.

9. FRAUDEBESTRIJDINGSMAATREGELEN

(Artikel 3, lid 4, van het Financieel Reglement: "De Commissie verstrekt, om het risico van fraude en onregelmatigheden te voorkomen, in het financieel memorandum inlichtingen over de voorgenomen of bestaande preventieve en beschermende maatregelen").